

vietnam – laboratorij kontrarevolucije

Pol povojnega rodu postaja generacija z zavestjo o nekem Vietnamu. Vietnam je dejstvo, ki ga današnja stopnja komunikacij postavlja pred nas kot igro. Film, tisk, radio in televizija prinašajo pred sklerotični meščanski kozmos Vietnam akcije, Vietnam, ki postaja elementarni del meščanske zavesti o obstoječem. Kot so vetrovi in deževja z vremenske karte od človeka nezasužnjena nujnost kazni, tako je integralni del prvih strani svetovnih tednikov bogaboječi suženj mističnega dogajanja nekje v Aziji. Kupujemo lističe s sliko Vietnamke, preden si ogledamo risanko v Komuni. Apeliramo na Nixonovo zavest. Na zavest Američanov, na zavest abstraktnega „človeštva“. Smo gledalci v svetovnem avditoriju, ki se oglašamo z žvižganjem ali ploskanjem: kakor pač kaže situacija na odru. Nezgodovinski utopizem tega meščanskega sentimentalizma zakriva realno sliko o tem svetu; s solzami na obrazih ga je pripravljen perpetuirati v nedogled, ko zadovolji svojo vznemirjeno humanistično vest z apeliranjem na neko izkrivljeno zavest, naj se že enkrat zravna. Nekdanji meščanski zanos odkrivanja neosvojenega, svobode znanosti, političnega liberalizma trepeče pred neukročenimi silami lastne, kasne dobe.

Vietnam in vsa Jugovzhodna Azija, lahko bi rekli kar ves tretji svet, plačuje davek krizi neke civilizacije. Ni naključje, da daje polet in energijo levim silam razvitega sveta v zadnjih letih ravno vojna v

Vietnamu. Ne gre toliko za vprašanje konkretnega Vietnama, kot za to, da represivne družbe, kot jih je razvil pohod industrije v rokah kapitalistične miselnosti, nujno potrebuje varnostne ventile za izliv svoje nasilne kulture. Vietnam je revolucija. Vietnam je argument zoper obstoječe.

Naš odnos do dejstva nekega Vietnama mora biti radikalen, če nečemo pasti na nivo meščanske interpretacije zgodovine. Radikalen bo, „če zgrabi stvari pri korenih, koren za človeka pa je človek sam“ (Marx). V konkretnosti Vietnamske krize je koncentrirano bistvo krize sodobnega sveta, sveta vladavine produkta nad človekom, ki je njegov dejanski tvorec. Radikalna rešitev tistega bistva krize, ki se v Vietnamu in konkretno izkazuje, bo šele v onemogočitvi tistih razmer, ki pogojujejo vsak dosedanja Vietnam v zgodovini. Paraliziranje revolucionarnega gibanja v tretjem svetu zmanjšuje možnosti za spretnitev razvitega sveta kapitala, ki dejansko pogojuje obstoječe. Razrešitev zgodovine pa je v revolucionarni spretnitvi le-tega. Poziv na diverzijo, poziv na dejansko razrešitev nakopičenih nasprotij v nekem delu sveta, mora poslati „galski petelin“.

Koncept represivne pacifikacije sveta je logika sodobne politike. Politično življenje v nenehni bojazni po drugi svetovni vojni je storilo svoje. „Izjemni zakoni“ v Zahodni Nemčiji preprečujejo levičarjem, v meščanski družbi že od francoske revolucije sem človeku-posamezniku zagotovljeno pravico d e l a. Anarhistične akcije razlagamo s fenomenom kriminala, kriminal v Vietnamu in drugod z dejstvom realpolitike. Študentje so bili leta 1968 presiti razgrajči, palestinski komandci so brezvestni morilci nedolžnih ljudi, ki so p o p o l n o m a izločeni iz političnega dogajanja. Tudi tu gre za likvidacijo zgodovine. Pohabljen, ideologiziran je zgodovina, katere tvorci so samo v e l i k i ljudje. Ogroženost individua se najjasneje izkazuje s pripravljenostjo večine svetovnih vlad, da pošljejo (danes to velja predvsem za leve) politične emigrante tja, od koder so morali pobegniti. Svet postaja zapor, kaznilnica. Poskus razumevanja človeške stiske je likvidiran s kazenskimi ideologijami. Zrtev brezprizivne moči je tisti, ki bi moral poslati vse krivične sisteme na zatožne klopi, v psihiatrične bolnišnice, v ekonomsko in politično emigracijo, med alkoholike in jankeyje. Oksigenska čistost – pokvarjenost vrhov, razkrojena človeškost – privilegij dna.

Kdo krši pravico azila, kdo vrača politične begunce, zakaj ekonomski zakoni ne emigrirajo Pompidouja, Brandta? Zakaj imajo državljanstvo in suverenost samo državniki in države?

Komuna je propadla v svoji čistosti, Španija je bila ena in take Španije danes ni. Ko prižgeš televizor, prižgeš bombe nad Vietnamom.

PRIPRAVLJENOST NA LIKVIDACIJO OBSTOJEČEGA LAHKO IZPRIČUJEMO SAMO Z AKTIVNIM ODNOSOM DO SPOPADAJOČIH SE ANTAGONISTIČNIH SIL TEGA SVETA. JASNO JE, NA ČIGAVI STRANI SMO, TO SMO ŽE TISOČKRAT PONOVLILI. VPRAŠANJE PA JE, KDO V TEJ DRUŽBI MORE RECIMO BOJKOTIRATI AMERIŠKO EKONOMIJO? KDO SE BO ZGROZIL OB PREDLOGU, DA ZBEREMO DENAR ZA PROTILETALSKI TOP IN GA PODARIMO HANOJU? S TAKO AKCIJO SMO TUDI SAMI GUERRILLEROS: IZPRIČUJEMO, DA SMO NELOČLJIVO VEZANI NA VIETNAM; NISMO OLIMPIADA, KI VERJAME MISTERIJU ČUDEŽNEGA OGNJA IN KI SE JE POLITIKA NE TIČE, MEDTEM KO ROCKFELLERJI POBIRAJO DOLARJE Z ADIDAS PODPLATOV!

Modrost vrlih slovenskih meščanov je že od nekdaj tale: Pazi nase in glej, da se ti bo čimbolje godilo!

In pazi, da ti preservativ ne poči.

Pavle ZGAGA
Marjan PUNGARTNIK

Sekcija za normativno urejanje
področja javnega informiranja
Datum 25.12.1972

Spoštovani tovariš glavni urednik,
15. decembra 1972 ste v 4-5. številki Tribune objavili članek „Nov tiskovni zakon“, v katerem je govor o razpravi, ki jo je organizirala sekcija za normativno urejanje področja javnega informiranja pri RK SZDL dne 16. novembra o osnutku novega zakona o javnem obveščanju.

Kot predsednik omenjene sekcije RK SZDL vas želim opozoriti, da članek vsebuje vrsto trditve in ocen, ki v razpravi na sekciji niso bile niti približno tako izrečene. Sodim, da je pisec članka zagrešil grobo nekorektnost, ker bralcu ni posredoval svoja razmišljanja in ocene ločeno od predlogov in stališč, ki so bili iznešeni v razpravi na sekciji.

Pisec članka na primer trdi, da je sekretar za informacije pri slovenskem izvršnem svetu v razpravi nakazal, da so nekatera določila zakona /tisto o omejevanju možnosti, da skupine občanov ustanavljajo svoje liste/ protistavna, vendar politično motivirana. Takšna trditev je izmišljena. Kaže, da pisec članka razpravi na sekciji ni dohro sledil, kajti tu je tekla beseda o ustavnosti spreminjalnih predlogov posameznih udeležencev in organizacij, da naj bi iz osnutka zakona črtali določila, ki dovoljujejo občanom ustanavljanje glasil.

Prevladalo je stališče, ki ga je na svoji seji dne 25. novembra 1972 podprlo tudi predsedstvo RK SZDL Slovenije, da te pravice občanov ne gre kratiiti, da pa je tudi pri glasilih občanov potrebno uveljaviti ustavno načelo o posebnem družbenem pomenu dejavnosti obveščanja in zagotoviti ustrezen vpliv širše družbene skupnosti. To praktično pomeni, naj bi glasila občanov bila v istem položaju kot ves ostali tisk.

Dalje pisec članka omenja varščino v višini vrednosti prve naklade časopisa, ki naj bi jo po osnutku zakona deponirala glasila občanov pri sodišču. Izmišljena je trditev, da je varščina bila predlagana zato, ker taki listi nimajo družbenih dotacij, ki bi jih – kot pravi pisec članka – v konfliktu vzeli. Velja poudariti, da doslej v Sloveniji ni bilo prepovedano ali zaplenjeno niti eno glasilu občanov, in je torej argument pisca članka, da gre za represivni ukrep proti takim „upornim tiskom“, več kot dvomljiv.

Iz pismene obrazložitve osnutka zakona je razvidno, da je bila varščina predlagana kot ena izmed variantnih rešitev zato, ker v naših pogojih s tem, da skupine občanov jamčijo za obveznosti z lastnim premoženjem ali premoženjem pravne osebe najpogostejše ni podano zadostno zagotovilo. Noben zakon namreč ne zavezuje, da morajo skupine občanov kot pravne osebe ali posamezniki dejansko razpolagati s premoženjem. Če bi uvedli tak premoženjski cenzus, bi dejansko grobo diskriminirali občane.

Zaradi nasprotujočih si mnenj je bil osnutek zakona dan v razpravo z variantnimi predlogi in v obrazložitvi je bila javnost pozvana, naj se opredeli o tem spornem vprašanju. Torej je bila izbrana demokratična in ne avtoritarna pot, kot to trdi pisec članka. Naj povem, da ni šlo samo za navidezno demokratično proceduro, kajti večina se je v javni razpravi izrekla proti varščini in bo to v zakonu tudi upoštevano. Takšno razpoloženje bi pisec članka lahko ugotovil tudi iz razprave na naši sekciji.

Prav tako netočno obvešča pisec javnost tudi o pogojih za zaplembo časopisa, ko trdi, da zakon ne skuša racionalizirati škode, ki nastane pri prepovedih. Prvič, spomniti moram, da to ni v pristojnosti republike, temveč federacije. V obrazložitvi osnutka zakona je bilo to posebej poudarjeno, hkrati pa javnost pozvana, naj v razpravi oblikuje spreminjalne predloge. Drugič, ravno v razpravi na naši sekciji smo oblikovali spreminjalni predlog, ki smo se zavzeli za racionalizacijo škode in ga posredovali zveznemu zakonodajalcu.

Spoštovani tovariš glavni urednik, upam, da je iz tega razvidna upravičenost moje trditve, da je pisec članka postopal nekorektno in zavedel javnost, ter vas prosim, da zaradi objektivnosti obveščanja moje pismo objavite.

S tovariškim pozdravom!

Predsednik sekcije:
Lado Polhar

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA RISK

Na seji izvršnega odbora Republiške izobraževalne skupnosti, ki je bila 27. decembra, je predsednik IO RISK Ludvik Zajc v uvodu spregovoril o sedanjem gospodarskem položaju. IO je zavzel stališče, da bo potrebno pri posameznih področjih izobraževanja zniževati finančna sredstva. Linearna zamrzitev finančnih sredstev bi pomenila zmanjševanje standarda, kar pa ni v skladu s splošnim gospodarskim razvojem Slovenije. Dalje je IO sprejel predlog, da se med naloge RISK vključijo tudi načrt in analize realizacije pogojev v srednješolskih in visokošolskih domovih. Komisija skupščine SRS za obravnavo statuten visokošolskih zavodov je predložila svoje poročilo. Njegova vsebina se nanaša na razvojno politiko reforme celotnega šolstva. Odnos profesorjev in študentov bi bilo potrebno uzakoniti.

Ze dolgo pa v republiških forumih razmišljajo o ustreznem razdelitvi programa študija znotraj fakultete, kakor tudi o usklajevanju programa med posameznimi fakultetami. Vsekakor čaka RISK na področju urejanja temeljnih načel visokošolskega izobraževanja v letu 73 mnogo nalog.

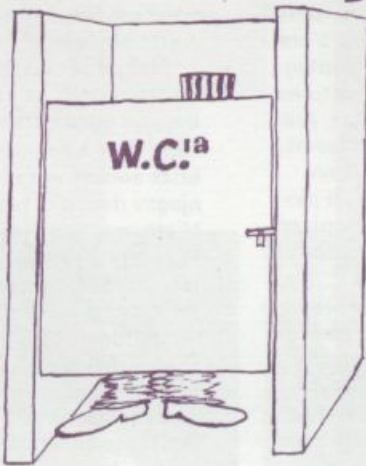
MANFREDA

SESTANEK ŠTUDENTOV IN DEKANA NA FNT

27. 12. so se sestali predstavniki študentov vseh štirih oddelkov fakultete za naravoslovje in tehnologijo z dekanom fakultete. Ugotovili so, da je samoupravljanje na fakulteti sicer razvito, vsaj če ga merimo po številu študentskih predstavnikov v organih samoupravljanja, da pa so študentje še vedno premalo aktivni, in zato prihaja na fakulteti do raznih nepotrebnih trenj. Dogovorili so se, da bodo študentje aktivno sodelovali v pripravljanju novega statuta fakultete. V ta namen bo dobil en študent mesto v statutarni komisiji, kar do sedaj ni bilo v navadi. Dekan je izrazil željo, da se uredništvo Biltena – fakultetnega glasila, ki je začelo izhajati letos – razširi s predstavniki študentov posameznih oddelkov. Beseda je tekla tudi o financiranju študentske organizacije. Ugotovili so, da sredstva, ki jih je preteklo leto fakulteta namenila študentom, niso bila v celoti izkoriščena. Na koncu so se dogovorili, da se bodo še večkrat sestali in tako prispevali k uspešnejšemu reševanju problemov na FNT.

Stojan STAVBER

informacije

ŠTUDENTJE OB KONCU LETA: KAIRO, TOKIO, Dacca

Zadnje dni decembra je policija v Kairu zaprla več študentov, pripadnikov levega študentskega gibanja, ki so bili osumljeni „delovanja proti državi“. Gre za študentsko gibanje, o katerem smo doslej že nekajkrat slišali. Njihovo delovanje je usmerjeno predvsem v iskanje rešitve krize na Bližnjem vzhodu skozi socialistično perspektivo in v demokratizacijo družbe. Po poročilih radia Kairo so zaprli petinštrideset študentov, vendar sodeč po drugih poročilih kaže, da je število precej večje. Na novoletni dan so študentje ene izmed kairskih univerz mirno demonstrirali po mestu in zahtevali izpustitev aretiranih. Po posredovanju policije so se umaknili na univerzo in jo zasedli. Zda so v Kairu zasedene in obklojene že tri univerze. Policija jim je izključila tudi elektriko. Zasedena je tudi univerza v Aleksandriji. Po zadnjih poročilih so 3. januarja nekatere študente že izpustili. O dogodkih bomo še poročali.

V glavnem mestu Bangladeša Dacca pa so na novoletni dan študente ostro demonstrirali zoper vojno v Vietnamu. Pred ameriškim informacijskim centrom jih je policija napadla: dva študenta sta bila ubita, šest pa je bilo ranjenih. Baje je bilo ranjenih tudi 59 policajev. Naslednji dan so študentje spet napadli ameriški center in na njem izobesili zastavo Severnega Vietnama in revolucionarne vlade Južnega Vietnama. Policija tokrat ni posredovala.

Tudi v Japonsko so prišle novice, da so študentje ob koncu leta priredili velike demonstracije proti ameriški agresiji v Vietnamu.

ZP

SEJA PZS NA FILOZOFSKI

27. decembra 1972 je bila na FF seja pedagoško-znanstvenega sveta. Udeležili so se številni profesorji in člani FO SS FF. Po dekanovem in prodekanovem poročilu so obravnavali osebne probleme in izvolili nove komisije PZS. Zataknilo se je pri izvolitvi asistenta za srbohrvaško književnost, za umetnostno zgodovino, pa tudi ob predlogu za ustanovitev umetnostnozgodovinskega inštituta. Obravnavali so tudi doktorske disertacije. Pod točko razno so člani FO SS FF sporečili svoj sklep, da se bodo po novem letu sestali vseti letniki po oddelkih, okoli 10. januarja pa bo druga letošnja skupščina študentov.

RS

STUDENTSKI TISK NA RAZPOTJU

STUDENT, list beograjskih študentov, je doletela ista usoda kot zagrebški Studentski list. IFinančni problemi oziroma dolgovi so zrasli take razmere, da je izhajanje lista bilo prekinjeno. Številka 25 ni prišla v prodajo, ker je tiskarna zahtevala, dila ji je najprej vrnjen dolg več kot 50 milijonov, kolikor ji dolguje univerzitetni odbor Zveze študentov, ki je izdajatelj lista.

Redakcija, izdajatelj in univerzitetni komite ZK poskušajo najti sredstva da bi list začel redno izhajati. Republiški izvršni svet nekaj obljublja vendar nihče točno ne ve, kdaj bo težavam konec.

S to prekinitvijo izhajanja je Student dal piko na i krizi, v kateri se je znašel v tem semestru. Številko 21 so prepovedali zaradi intervjuja z Brankom Horvatom, prodajo naslednje številke je izdajatelj ustavil, ker je bila v njej natisnjena odločba okrogne javnega tožilca. To število so ponovno natisnili brez inkriminiranja dela, redakcija pa ima sedaj še kadrovske probleme, ki se vlečejo že od začetka semestra in so se zaostriili še z ostavko emega izmed urednikov.

SEMINAR

Na tradicionalnem seminarju Zveze študentov Beograda (Vrnjačka Banja, 15. do 18. december) so govorili o študentskem tisku, reformi univerze, marksističnem izobraževanju in še o čem. To je bil prvi pomembnejši delovni in politični zbor študentov po III. konferenci ZKJ. Na seminarju so med drugim obravnavali problem organiziranja študentov kot dela mlade generacije in s tem precej pojasnili in konkretizirali principe Resolucije III. konference ZKJ, ki so se nanašali na to važno vprašanje. Duh Resolucije in celotne III. konference, posebno pa zaključne besede tovariša Tita, so udeleženci privzeli kot pot k razrešitvi krize, v kateri se je znašlo organiziranje študentov in mladine.

Zadnji dve leti je udejstvovanje študentov pri reformi univerze padlo na najmanjšo možno mero, na nekaterih fakultetah je šel proces prenovitve popolnoma mimo njih. Ilustracija za to je nezainteresiranost študentov za delo v upravnih organih in celo v lastni organizaciji. Najbolj boleča pa je neučinkovitost pri študiju. Postalo je jasno, kaj je glavna naloga seminarja: odgovoriti na vprašanje, KAKO ANGAŽIRATI ŠTUDENTE, najti vzroke njihovih letargij in načine za spremembo te situacije.

Zanimiv in pomemben je bil del seminarja, na katerem so govorili o študentskem tisku. Ta je – čeprav ima svoje posebnosti – del celotnega sistema informiranja, zanj ne smemo iskati nekih posebnih prijemov in meril, je bilo rečeno. V preteklosti je kazalo, kakor da si naš tisk ne želi vloge samostojnega, kreativnega in kritičnega subjekta, sledil je liniji najmanjšega odpora in se večkrat obnašal nesamostojno, nekritično in celo hlapčevsko. S tem je nastal medprostor, ki ga je skušal izpolniti študentski tisk. Večinoma je imel kritičen odnos do tega, kar se piše, včasih pa je prešel tudi v kritikastrstvo. Kdaj pa kdaj tudi ni prešel nevtralnega odnosa do raznih mišljenj in pogledov, kar je prav tako negativno.

Zahteva po kritiki za vsako ceno je privedla študentski tisk včasih do vloge „dvornega norca“, kot se je slikovito izrazil A. Postolović. Študentski tisk mora iti še naprej proti samostojnosti, kritičnemu odnosu do družbe, vendar s polno odgovornostjo in jasno osnovo, – ideologijo in politiko Zveze komunistov.

NAMEŠCENCI

Delo komunistov na univerzi se je po pismu predsednika Tita precej poživilo. Posvetili so se izboljšanju situacije glede marksističnega izobraževanja ali, kakor pravimo, vračanju Marksa na univerzo. V okviru te akcije so obravnavali občutljivo in aktualno vprašanje moralne podobe učitelja. Kriterij za to je privzela vsa naša družba in tudi beograjska univerza: učitelji, ki nasprotujejo marksistični metodi in samoupravnemu socializmu, ki so v spopadu s politiko in ideologijo ZKJ, ne morejo biti predavatelji. Vendar je tu še precej vprašanj in problemov: kdo določa marksistično ali nemarksistično orientacijo učitelja, kako ločiti načelno kritiko od kritikastrstva, znanost od dnevnice politike itd. Univerzitetni komite ZK je ostro reagiral na reakcije dveh asistentov na filozofski fakulteti: Trive Indića in Nebojše Popova. Svet filozofske fakultete pa jih je izbral z veliko večino. Položaj je seveda protisloven in pričakujemo razplet, čeprav mnogi trde, „da se je stvar polegla“. Na univerzitetni konferenci ZK so skušali razčistiti nekatere nejasnosti v zvezi s tem. Komunisti in v veliki meri tudi teoretiki marksizma, je bilo rečeno, niso dovolj jasno polemizirali in se zoperstavili nekaterim nesprejemljivim idejam in teorijam. Razloge za to je treba iskati v oportunizmu. Čas je, da gremo v dialog in akcije. Bistveno je, da družba in ZK najdeta take demokratične metode za to akcijo, ki ne bodo zahtevale opustitve sistema in uvedbe izrednega stanja.

Slobodan JOVANOVIĆ

akcija in program

Univerzitetni komite ZKS je na zadnji seji v lanskem letu potrdil svoj program delovanja med študenti kot poskus aktualizacije reforme univerze in vprašanj političnega delovanja študentov. Za hip lahko zanemarimo obveze, ki jih program v celoti nalaga komunistom, in se ustavimo ob poglavju o temeljnih političnih izhodiščih za spreminjanje in preraščanje neustrezne socialne, politične in proizvodne strukture univerze.

Spreminjalni projekt v programu je resnično samo reforma univerze. Vrsta akcij, kot so na primer prizadevanja za dolgoročno načrtovanje in umiritev gospodarskih tokov kot pogoja za uspešen razvoj visokega šolstva, sistematično investiranje v izobraževanje, razvoj družbenih dogovorov za dograditev visokega šolstva, boj za delovni status študenta, za interdisciplinarni študij, za mentorski in sproti študij, za učinkovitost proizvodnih kadrov itd. se je doslej že pojavljala v različnih programih, bolj ali manj povezana z nekim pristopom, ki je skušal presegati danost. Tu pa je konflikt reformiranja končen ali vsaj aproksimativen in s tem je prenehal obstajati kot konflikt — za njim pa je zazijala praznina. Niti ni več eksplicitno poudarjeno, da je reforma univerze neposredno pogojena z odločilnimi spremembami v družbi — problem je samo v uspešnosti. Tako ni slučajno, da v njem ni mogoče zaslediti, da bi bil to politični program in da obstaja neko aktualno stanje, ki narekuje čisto določeno hierarhijo ciljev. Političen je samo v smislu, da ga zastopa politična organizacija. Torej le posredno.

Že čisto na začetku, ko se je porodila ideja o delovnem statusu študenta, avtorji niso imeli v mislih samo ozkega pojmovanja dela kot produkcije ne glede na njegovo družbeno in zgodovinsko relevantnost. Iz tako ozke problematike bi lahko izle kvečjemu zahteva po plači, penziji, sindikalni organizaciji, v nobenem primeru pa to ne bi moglo postati osnova študentskega političnega organiziranja. Politično organiziranje se seveda pojmuje nekoliko drugače: ne kot izvedba projekta v statičnih okvirih ideologije, ampak kot kritičen (zanikovalen) odnos do prakse. Tako je končno postavljen tudi vsak drug ustvarjalni program (recimo Komunistični manifest, Program Spartacus, program ZKJ). Delovni status je nato postal programsko in racionalno jedro vseh bistvenih prizadevanj v Skupnosti študentov. Nedavna kritika načina organiziranja ljubljanskih študentov je izhajala prav iz zoženega pojmovanja delovnega statusa: „Mislim, da je potrebno praktično ločiti politično organizacijo študentov od samouprave.“ Samoupravljanje, ločeno od političnega organiziranja, vsiljuje namesto marksistične koncepcije dela pojmovanje, ki je statično in ujeto v shemo srednjeročne funkcionalnosti. Tako parcialnost usmerja študente v spopad z dejavniki, ki so žrtve istega družbenega procesa (recimo s profesorji, z univerzitetno administracijo, z republiškimi izvršilnimi organi itd.), namesto da bi skupaj z njimi premagovali to navidezno razdvojenost na račun kritičnega spoznavanja in spreminjanja razmer. Navsezadnje tak pristop tudi ne kaže omejenosti tistih interesov, ki so narekovali program.

Seriji nalog in zahtev od družbe bi lahko dodali še cel kup drugih in s tem brez globlje utemeljitve postavili tako imenovano družbo pred ultimatum, ker nesankcioniranega programa verjetno nima smisla postavljati. To pa je samo preoblečen „kompleks Aškerčeve“ — zahtevati nemogoče, da bi postavili „družbeni interes“ pred politično

preizkušnjo. Skozi zadnja vrata se vrača „levičarstvo“, toliko obsojeno ob demonstracijah na Aškerčevi.

Vsekakor je to posledica dejstva, da se univerzitetna Zveza komunistov z vprašanjem teorije in prakse reformiranja univerze doslej ni ukvarjala toliko intenzivno, da bi bila lahko jasna vsa izhodišča. Univerzitetna reforma namreč ne more biti samo projekt spremembe, ampak tudi radikalna kritika družbe, tako kot samoupravljanje ne more zaobiti konkretne kritike družbe. V obeh primerih mora biti izhodišče aktualni položaj tistega, ki želi spremeniti svoj zgodovinski položaj. Program delovanja komunistov med študenti take kritike ne vsebuje, kar kaže na neizdiferencirano zavest o tem, kakšno vlogo ima v študijskem procesu študent. To je bila poglobljena zavra, ki je tudi študentski organizaciji onemogočala izvedbo lepo zamišljenih reform. Toda edino konkretne analize stisk v študijskih procesih lahko pripeljejo do uspešne politizacije prizadetih. Vrsta takih konfliktov je šla mimo praktično neopazno in neizkoriščeno: medicinska, ekonomska fakulteta, FNT, elektrotehnika. Vendar taka aktivizacija nosi s sabo tudi neprijetne naloge: prizadeti se več ne morejo identificirati z družbo, ki z načinom obstoja ne more omogočiti radikalne izvedbe akcije. Nastopiti mora z interesi, ki se več ne vklaplja v funkcionalno shemo družbe. Le-ta namreč lahko deluje idealno tudi takrat, ko so privilegirani srednji sloji (kar se danes tudi dogaja). Opredeliti se morajo za politično alternativo, ki nima namena samo reformirati, ampak tudi rušiti, da bi se na tej osnovi lahko gradilo dalje.

Marjan PUNGARTNIK

neinformirajoči informator

Zaradi težav, ki jih je imela to leto, je Tribuna začela izhajati zelo pozno. In ker so v Ljubljano začeli v septembru prihajati študentje, se posebej pa zaradi številnih brucev, je bilo potrebno izdati publikacijo, ki bi dala (novim) študentom vsaj osnovne informacije o univerzi, o Skupnosti študentov in o mestu samem. V ta namen je izvršni odbor SS LVZ še v topli jeseni zadolžil skupino, ki naj bi zbrala materiale za publikacijo. Da pa bi združili dobro s koristnim, je bilo odločeno, da bo polna, na kateri bo Informator bil tiskani, na eni strani napolnjena z vsem potrebnim čtivom, druga stran pa naj bi bil plakat, ki lahko po potrebi okraši dom vsakega študenta.

Ko so bili zbrani vsi teksti, so se začele prve težave. Najprej se je izgubil osnutek za poster. (Kričev raje ne navajam, saj za vse velja le to, da so LAHKO osumljeni kaznivnega dejanja zoper univerzo in študente, egzaktnih dokazov pa ni). V naglici je bil zamenjan z nekim drugim. Materiali so šli takoj v tiskarno. V kratkem času je bilo tiskanih 12.000 izvodov: po en za vsakega študenta, pa še trije za javnega tožilca, za forume in firbce. Vendar je spet steklo nekaj dni, preden se je našel čas, avto in celo sama tiskarna, kjer so Informator stiskali. Tako smo dobili v roke ljubek poster in kup informacij na drugi strani. Toda nekatere telefonske številke so bile napačne, nekateri naslovi zastareli in Jože Korinšek sploh ni hotel biti odgovorni urednik publikacije, kot se je to na njej lahko razbralo.

Vendar smo vseh takih in drugačnih vicev že navajeni, in nas tistih pet napačnih števil ne bi vznemirjalo. Če bi Informator le prišel med nas!

Toda danes, ko pišemo 3. januar 1973, še leži v prostorih IO SS LVZ gromozanski kup papirja, ki je imel nekoč posten namen, da to generacijo brucev (ki je do danes dala čez zob že vsaj pet brucovanj) obdari z močjo vedenja. Kup papirja, ki naj bi bil mnogim eden prvih stikov z univerzo. Nekaj komadov so res razdelili kolporterji Tribune, nekaj so jih pobrali slučajni sprehajalci, ki zaidejo v drugo nadstropje Kazine. Vse ostale pa lahko prihranimo za prihodnje leto. Nič hudega, če bo petdeset telefonskih števil napačnih, nič hudega, če cest, ob katerih stojijo fakultete, sploh ne bo več, in nič hudega, če nesojenega odgovornega urednika sploh ne bo več med živimi — samo da pride Informator med tiste, ki jim je namenjen! Sicer bo treba IO SS LVZ obtožiti namernega dezinformiranja dvanaestitisočglave množice.

Pavle ZGAGA

arhitektura in okolje

V četrtek, 21. decembra 1972 so študentje arhitekture na FAGG pripravili zanimiv pogovor na temo „Sanacija mesta in vasi“. Poleg profesorjev in študentov arhitekture so se vabilu odzvali tudi umetnostni zgodovinarji in dva študenta sociologije. Razgovor naj bi bil usmerjen na naslednja problemska področja:

- vzroki propadanja starih mestnih četrti in vasi,
- pomen sanacije (kriteriji, vrednote, kdo naj sanacijo izvaja),
- vloga institucij, odgovornih za sanacijo,
- profil strokovnjakov, ki se ukvarjajo s sanacijo.

V uvodu so študentje arhitekture prikazali dana-

šnje stanje v osiromašenih mestnih četrtih in zapuščenih vaseh. Prikaz, usmerjen v odkrivanje in analizo socialnih vzrokov, ki so pripeljali do takšnega stanja, se je dobro ujemal s slikovnimi (diapozitivi) in grafičnimi (tabele, prikazi) ponazoritvami. Razgovor, ki je sledil uvodnemu prikazu, se je najprej ustavil ob „provokativnem“, pa vendar umestno zastavljenem vprašanju, ali je sanacija sploh potrebna, če vemo, da so mesta živ organizem, in jim je zato usojeno, da odmrejo, kot so odmrla velika mesta preteklosti. Vendar pa velika mesta preteklosti niso propadla „sama po sebi“, temveč zato, ker so propadle civilizacije, ki so jih zgradile. Iz tega sledi, da sanacija mest ne pomeni zgolj obnove zidov in fasad, temveč tudi s p r e m i n j a n j e socialne strukture mest oz. družbe, v katero so ta mesta postavljena. Pogovor se je nadaljeval v iskanju rešitev za spreminjanje tako socialne strukture mest kot tudi družbe same. Ob tem je bil govor tudi o prispevku arhitektov, umetnostnih zgodovinarjev in sociologov za sanacijo mest. Temeljni problem je bilo vprašanje, kje so v prizadevanjih različnih strok za sanacijo mest in vasi stičišča in kje razpوتا. Čeprav se je v razpravi pokazalo, da obstajajo različni in čisto med sabo nasprotujoči si pristopi, je prevladalo mnenje, da bi bilo potrebno izoblikovati kriterije interdisciplinarnega pristopa k reševanju mest in vasi. Prav tako bi morali nujno eksplicitirati kriterije oz. vrednote, ki jih želimo realizirati s sanacijo, in to, kakšno ceno moramo za realizacijo plačati.

Ta prvi pogovor arhitektov, umetnostnih zgodovinarjev in sociologov je obravnaval le najsposobnejše probleme v zvezi s sanacijo mesta in vasi. Upamo, da se bodo pogovori nadaljevali, ker bi tako lahko omejili in diferencirali probleme, ki nastopajo v zvezi s tem, in s časoma izoblikovali tudi predlog kompleksnejše rešitve, ki si za cilj ne bo postavljala realizacije zgolj dobičarskih interesov.

P GANTAR

intervju s tomažem kšelo novim predsednikom io sš lvz

O aktualnih nalogah študentske organizacije
Intervju s Tomažem Kšelo, novim predsednikom
IO SŠ LVZ

Vprašanje: Kdaj si začel delati v študentski organizaciji?

Odgovor: Že kot srednješolec sem v Mariboru delal v študentski organizaciji. V Ljubljani pa sem začel delati v Skupnosti študentov pred dvema letoma v Klubu mariborskih študentov, kjer sem bil eden od ustanoviteljev kluba. Pozneje sem se angažiral v Združenju študentskih pokrajinskih klubov, v IO SŠ LVZ, pri Tribuni, v akcijskih odborih in v predsedstvu ZSJ.

V.: Ali si član ZK in od kdaj?

O.: Sem. Od letošnje pomladi.

V.: Kot novi predsednik IO SŠ imaš gotovo nekaj osnovnih stališč nekakšen koncept dela v izvršnem odboru.

O.: Po mojem mnenju so bila prizadevanja študentov na naših fakultetah precej razdrobljena. V zadnjem času so se povežala, in ravno v tem se vidi, da so problemi povsod enaki, ni pa enotnih pogledov nanje, ni enotnega stališča o tem, kako naj bi jih rešili. Potrebno je doseči enotna izhodišča, ki bi jih soglasno sprejeli; ne gre za demokratični centralizem, ampak za enotno dejavnost, ki bo izhajala iz korena problemov. V sedanjih situacijah Skupnosti študentov se da ustvariti enoten akcijski program, lahko tudi z delovno obliko akcijskega odbora ali kako drugače. Res je, da to ni stvar zdrave pameti in da bo treba zadan program izvajati. S skepto v sam program se ne da delati.

V.: Ali misliš, da na univerzi obstajajo realne korenine, realna baza za tako spremembo?

O.: Realne možnosti za spremembo vidim v ljudeh, ki se jih je na tej univerzi nekaj že vzgajilo in ki delajo na fakultetah. To res ni množica, so pa. Te ljudi je potrebno združiti. Roko dam v ogenj, da se recimo študentje FSPN in elektrotehnike že petnajst let niso srečali. Z neposredno komunikacijo bi lahko dosegli enotna izhodišča. Leta 68: je bil akcijski manifest sprejet soglasno, danes pa nimamo takega dokumenta – razen sklepov skupščin, ki pa so seveda občasni in ne nakazujejo dolgoročnejših ciljev.

Skupnost študentov ne izključuje možnosti, da bi ljudje poleg organizacije delali tudi samoiniciativno, vendar morajo biti za to odgovorni. Organizacija jim ne more zapreti prostora, vendar mora imeti nad tem pregled in se maksimalno vključevati v njihovo delo. Če SŠ nima boljših alternativ, jih mora poiskati med njimi.

V.: Kakšna bi po tvojem mnenju morala biti vloga izvršnega odbora med študenti in na univerzi, pa tudi v družbi?

O.: Izvršni odbor je politično in samoupravno telo, ima pa tudi posvetovalno vlogo s posebnim organom, ki ga je ustanovila novembrska skupščina in ki bo od odbora prevzel del samoupravnih funkcij. To je organ, v katerem se bodo študentje dogovarjali o tem, kakšna stališča, bodo zastopali v različnih telesih na univerzi. Razen te ima izvršni odbor tudi politično vlogo, ki je v tem, da se morajo uveljaviti napredna stališča.

V.: Včasih kdo očita, dostikrat je tak očitek tudi realen, da študentje sploh ne vedo, kaj izvršni odbor je, kar je pokazala pred leti tudi neka anketa. Očitna je tudi anemičnost študentske populacije, ki je tako lahko potencialen objekt raznih političnih manipulacij. Kaj ti pomeni to dejstvo in kaj misliš, da je potrebno ukrepati?

O.: Že osnovni princip Skupnosti študentov je tak, da izvršni odbor ne nastopa tako kot izvršni organi drugih družbeno političnih organizacij. Princip skupnosti ravno omogoča, da študentje rešujejo svoje stiske tako, kot se jim zdi primerno, ne da bi jim mi vsiljevali načine. Teh problemov je dosti in izkazalo se je, da so študentje začeli delati in stvari reševati sami. Toda pri tem mora biti prisotna študentska organizacija – ne forumsko, ampak kot posamezniki. Izvršni odbor si o tem ne dela iluzij, ampak politizira tiste ljudi, ki imajo kake probleme in so jih pripravljene reševati. To, da ga nekateri študentje ne poznajo, še ne pomeni, da ne dela v redu, temveč le to, da je družbena situacija taka, da študentje nimajo kaj početi, kaj razmišljati in sprožiti. Izvršni odbor ima poleg tega še naloge, ki študente direktno politizirajo, recimo informiranje, kar je nujno za obstoj organizacije. To se nanaša tudi na tiste, ki so pasivni. Ta princip organiziranosti je zrasel iz realnosti in izkušnje,

da študente tako najbolj politiziraš. Nekateri pravijo, da to ni pravo izhodišče, toda praksa je pokazala, da se po konfrontaciji stvari razčistijo in ljudje najdejo ustrežnejšo pot.

V.: Gre še za en vidik te problematike. Že dolgo časa se govori o razmerju ali nasprotju med SŠ kot institucijo in študentskim gibanjem kot spontanostjo. Tudi danes je to aktualno.

O.: Zdi se mi, da je to, kar sem prej rekel, koncept spontanosti. Če bi pristali na vse, kar se pojavlja in se je pojavljalo, bi lahko prišli do položaja, ko bi bila študentska organizacija nekaj časa klerikalna, nekaj časa taka in potem drugačna. Toda študentska organizacija je že dosegla neko raven in le-ta se v njenih forumih uveljavlja. Ob tem se pojavljajo skupine, ki so lahko bolj napredne kot forum sam. Povprečje se dosega s konfrontacijo. Po moje pomeni največ to, da imamo možnost konfrontacije. V organizaciji s strogim članstvom to ne bi bilo mogoče. Če pride do uveljavljanja protisamoupravnih sil, se to dogaja zaradi realne situacije, ne pa zaradi česar koli drugega. Taka situacija zahteva konfrontacijo. Tako si predstavljam koncept spontanosti.

V.: Ali so institucije lahko garant za programsko kontinuiteto? V Zagrabu se je zgodilo ravno obratno.

O.: Mislim, da bi morale biti. Če so, je seveda vprašanje, to je dejansko odvisno od študentske organizacije, od ljudi, ki v njej delajo, od njihove angažiranosti in od angažiranosti komunistov na univerzi. Kolikor je to stvar nevarnost v Ljubljani pokazala, recimo ob koroških dogodkih, ko so nekateri izhajali iz nacionalističnih in klerikalnih stališč, sem trdno prepričan, da organizirano delovanje more

WOULD YOU BUY A MAN
FROM A CAR LIKE THIS

biti zadostna garancija. Po konfrontaciji smo ugotovili, da to ne izhaja iz nekega zavestnega organiziranja, ampak je šlo za to, da je bila taka alternativa najbolj prisotna in da so ljudje v njej videli rešitev. Obzorje se razširi, ko se razširi problematika, ko se oriše nekaj podobnih situacij in načinov, kako smo jih rešili. V večini začnejo gledati na problematiko drugače tudi ljudje sami.

V.: Kaj pa vprašanje izbojevanje sindikalnih zahtev, ki jim mora IO posvečati pozornost? Kakšen program za to leto zagovarjaš?

O.: Bojujemo se za to, da bi študentske organizacije povezovala samoupravno in politično linijo. Angažirati moramo vse zavestne sile, da se bo povečalo reševanje problemov v samoupravljanju. To je naloga fakultetnih odborov. Dejansko to niso čisto sindikalni problemi, je pa tu dosti več vprašanj, ki študente zadevajo neposredno. Pokazalo se je, da mentorsko delo izvršnega odbora pri reševanju teh stvari nikamor ne pelje. Študentje si morajo izbojevati svoje pravice sami. Sama pravica sodelovanja v fakultetnih organih še ne zadostuje, če je študentje ne znajo izkoristiti, če ne sodelujejo in če niso zadosti organizirani, osveščeni. Druga plat problema so socialno ekonomske zahteve, tu gre za globalne stvari. Družbeni dogovor o štipendiranju je le toliko opil sistem, da bolje teče. Tu bo treba nekatere stvari realizirati konkretno. Recimo to, da bi se študentom, ki imajo le 350.00 din dohodkov na člena v družini, izplačala polna vsota do življenjskega minimuma, to je 900.00 din. Ta minimum bo treba izračunati na novo. Študentje se ne bodo več borili samo za toplo vodo.

V.: Ali misliš, da morajo sindikalne zahteve s tem prehajati na neko višjo politično raven?

O.: Verjetno da, čeprav tudi sindikalnih zahtev ne gre zanemarjati. Še pa še druge stvari: študentska kultura, informiranje...

V.: Še enkrat bi se dotaknil vprašanja organizacije, in sicer v zvezi z nedavno konferenco ZKJ o mladini. V čem vidiš bistveno vrednost in mogoče tudi pomanjkljivosti te konference? Kako bodo vplivali njeni sklepi na dogajanje na univerzi in ali bo v naši skupnosti prišlo do kakšnih sprememb?

O.: Celovit odgovor na to vprašanje je težak. Konferenca je dala politično platformo za organi-

ziranje vseh mladih ljudi. Resolucija pravi, da bodo študentje organizirani na fakultetah in na univerzi. Pozitivna stran resolucije je v tem, da je dala večji poudarek idejno političnim izhodiščem organiziranja in njihovi vsebini, manj pa organizacijski shemi. Povezovanje pri vsebini in pri delu bo narekovalo nadaljnji razvoj organiziranosti. Problem študentske organizacije je vendarle vsebina, ne pa oblika.

V.: Kaj lahko rečeš glede na kritike sedanjega organiziranja ljubljanskih študentov, konkretno mislim na Manifest, kjer je bilo kritizirano prav izhodišče spontanega organiziranja? Ali ni to delno nasprotje z novim načinom organiziranja mladih?

O.: Kar se SŠ LVZ tiče, ne vidim druge razlike kot to, da se bomo dogovarjali o izhodiščih za delovanje z vsemi deli mladine. Mislim, da to koncepta spontanosti bistveno ne prizadene. Če se izkaže, da princip spontanosti omogoča delovanje nacionalistov, šovinistov, klerikalcev in ne vem še koga v taki meri, da ti ljudje začnejo delovati proti samoupravni družbi, sem proti konceptu spontanosti. To se lahko zgodi, če na univerzi ni dovolj naprednih sil. Izkazalo se je, da so te sile dovolj močne, in tudi univerzitetna Zveza komunistov se je zelo aktivirala. Prav ob vprašanjih organiziranja se lahko najbolj borimo za socialistične in napredne ideje. Mislim, da ima SŠ pri tem uspehe. Če že ne ogromne, pa vsaj so.

V.: Do kod naj po tvojem mnenju sega kritika centrov, ki na univerzi obravnavajo delo študentske organizacije?

O.: Spontanost so si v SŠ včasih predstavljali malo nenavadno. Organizacijo, študente, njihove težnje so nazven predstavljali popolnoma spontano, in je prišlo do tega, da so se v univerzitetnem svetu in v pedagoško znanstvenih svetih fakultet začeli študentje med sabo pripraviti okrog osnovnih vprašanj, ker ni bilo usklajevanja. To bo treba poceniti in v okviru dogovorjenih stališč bodo lahko kritični tudi do konca.

V.: Če pride neka iniciativa „od spodaj“, recimo z neke študentske organizacije na fakulteti, pa se v nečem ne strinja s trenutnimi pogledi v IO: ali naj bo IO v tem primeru vrhovni arbiter?

O.: Vprašanja je treba premisliti. Dialog se ne sme končati. Toda vedno ne veljajo samo argumenti, zato IO včasih kakšne iniciative ne sprejme. Včasih jih je potrebno tudi onemogočiti. K temu spada tisti primer o Koroški, ko je IO moral onemogočiti provokacije. Toda sedaj ta stvar ni tako aktualna.

V.: Ali bi bilo potrebno pri delu izvršnega odbora angažirati tudi druge študente, ne samo izvoljene člane? Gre za širše plasti.

O.: To bi bilo danes dobro, toda ne le pri izvršnem odboru, ampak tudi pri vseh drugih študentskih organizacijah v sklopu SŠ. Ljudje bi se morali toliko povezati, da bi poskušali najti skupen jezik za različne probleme. Načini so seveda odvisni od vsakega vprašanja posebej.

V.: Za politično dogajanje na univerzah imajo študentski komunikacijski mediji dokaj pomembno vlogo. Kaj misliš o tej vlogi, kakšne je pri nas in mogoče, kakšna bi morala biti?

O.: Študentski tisk nikoli ne more biti odločilni faktor vpliva na javno mnenje: to je predvsem medij, kjer se ideje srečujejo, konfrontirajo, kjer je neko gibanje, dogajanje, skozi list se dogajanja vidi, sama sebe v celoti. Če pa takih dogajanj ni, potem dobi list čisto drugačo vlogo. Postane pač ogledalo tistega, kar se dogaja, postane glasilo, ki spremlja delo forumov, in tako spet ostaja v sklopu dogajanja.

V.: Ali je časopis lahko samostojen v iniciativi in akciji sami?

O.: Mislim, da list sam akcije ne more sprožiti. V trenutku, ko je situacija že dovolj segreta, to lahko napravi. V bistvu lahko to napravijo le ljudje, ki delajo v vseh organizacijah, tudi tisti, ki pišejo. S časopisom kaj takega ne moremo storiti. Dokler ne bo neke realne potrebe, ljudje sploh ne bodo segli po časopisu, ki bi hotel kaj takega.

V.: V zadnjem času so oživele fakultetna glasila. Ali v tem mogoče vidiš kakšno alternativo?

O.: Mislim, da so fakultetna glasila zažela zato, ker je predvsem Tribuna postala taka, da študentje niso več segali po njej, postala je neaktualna. Dolgo časa ni izhajala, kar ji je zelo škodilo. Pa tudi situacija je takšna, da so ljudje začeli delovati bolj organizirano. Na večini fakultet so izbojevali tudi tisto osnovno platformo, na kateri se lahko dela.

Intervju je vodil Pavle Zgaga, sodelovali pa so Marjan Pungartnik, Darko Strajn in Rado Lipovec.

TRIBUNA, študentski list. Izdaja IO SŠ LVZ. Uredništvo in uprava 61000 Ljubljana, Trg revolucije 1/II. Telefon 21 280. Tekoči račun 50101 – 678 – 47120. Tiska DDU, Ljubljana, Parmova 39. Letna naročnina 25,00 din. Poština plačana v gotovini. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Miha Avanzo, Rado Lipovec (glavni urednik), Marjan Pungartnik (odgovorni urednik), Edo Stefančič (likovni in tehnični urednik), Vinko Torkar, Pavle Zgaga. Lektor: Bora Zlobec. Tehnični sekretar: Črt Prinčič. Korektor: Vera Klemenčič.

valeta

Bela cesta. Ravna je in se razbija ob paleti življenja. Spokojno od daljnih hribov veje otožni vonj. So se studenci zadušili ali kaj? Oblaki so že davno popadali, dan bo umit v škrlatnem mraku. Na cilju bomo pojedli grenko pilulo jutra. Uspehi se treskajo kot jabolka v vetru.

Tile zeleni grobovi ob cesti – se jih kdo spominja? Razoglavi meščani v pozni pomladi mimo hitijo; tja, med čeri, in poskušali bodo biti zadovoljni, spomin jim bo zdrsel med zakopane mavrice. Še pes bi od žalosti zategnjeno zatulil.

Bela reka odpadnih keksov. Kako se izogiba zelenih grobov. Izmučena votlina v steblih, se ne razgovarja, ne posluša. Ni čas premraženih duhov. Da bi se zalesketale trobente, da bi se vsaj. Počitek je bolan, človek ne zdrži, ne more zdržati, ni robot. Samo prigovarja jo ti: človek, poskušaj shujšati, človek, poskušaj postati prosojen. Ti pa nič, ker nisi robot. Ali naj te vklenjenega odpeljejo na vozu? Ne boš dopustil, ker nisi robot.

Tam se pasejo, na teh zelenih grobovih. Gor je treba pogledati, da spoznaš, od kod prihaja dvom, ki ti daje moč. Go'obje najraje jedo, če jim nastaviš roko, seveda, če dlan zadiši. Potem gledaš v tisto nabasano glavo; metulji v ovoju, pomisliš. Ko zmanjka vsega, čudno zvijajo glavo, vedeti bi moral, da bodo odlepili svoje peruti in te nekako zakrili.

Kot na lepilnem traku si med temi zelenimi grobovi. Sezul bi si čevlje kot pred mošejo, če bi hotel stopiti tja, kamor se odlaga jo tisti, ki so odšli. Poslušni brezbarvneži. Objeli bi te, začutil bi, kako silno jim bije srce. Prebudil bi se in bi hušnil z glavo. Sedaj se že tretjič takole začuden vrtim. Človek ne zdrži, ne zdrži, ne zdrži. Nisi robot. Naj te še tako ali tako prepričujejo, da si robot.

Molčeči so sosedje, trudni in nenavajeni. Ne pozdravljajo, jim niti na misel ne pride. Ne zavedajo se podobnosti, zaman bi jim dopovedoval. Sence. Naj se potopijo. Lažejo, ko ne bi. Zakrijejo te kot široko drevo. Razbite mlekarne.

V tem dnevu si pokopan, prav nič mogoben in slaven, potopljen med zasanjane topole, iščeš, glave v čeladah, smejoče pesmi jim poješ in zdi se ti, da si nepreložen greben. Kot vitek pajčolan. Pregazijo te vagoni, ne steguješ rok, zaupaš, pod bronom so lasje, bežni hlapci kanujev, pomodreli ščinkavci, rodijo se stopinje in zajokajo mavrice, bolne solze se topijo, prebodene roke krvavijo. Preoblečene uniforme, ptičja strasila te porivajo v bit. Med skalami. Rojeni in pomorjeni sesalci. Daš jim nekaj, da pijejo, ne, da bi bil ti važen. Ovekovečeni topovi, prisluškuješ v muzeju nevidnem salvam in se zamišljeno motriš kot rentgenski žarki, vase pljuj, vase pljuj, pa te prekajajo kot križišče in si spet zlomljen, kaj bi potem sploh hotel, ali naj zavriskajo konjski rogovi, ne spoštuj nevidne, da te ne oplazi jo in požrejo, da se ne boš kopal v zadavljenem morju, takrat bi bili šumi, speljali bi te v sovraštvo in bi se bil se bil se bil, glej, odlepiš razumne podplate, haha, in sedeš na dno čolna, haha. Počakaj. Se ozri. Zaman, vse zaman. Omadeževan, omadeževan, omadeževan. Če se z roko dotikaš blaga, če je vonj v tebi in te preseka. Poglej v te zmlete oči, krvaveče cevi. Da bi se posmihal, da bi se valjal po gluhemrodu. Stisni pesti in zbiraj koščice. Lopov, lopov, lopov. Če skačeš po nagem bazenu, če se odvedeš v šum keliha. Gozdne krpice te trepljajo. V njihovih očeh si do konca preden, ampak nežno blago, ampak. Toda bil si ranjan in stekel, si bil si bil si bil. S svojimi vrvmi se igraš, takole vkleščen si spreten, mrk in do konca zaklan. Zlati preduh. Vidiš

jih, kako se jim luščijo hrti, da bi bil vedno zadnji do amena, zelenje oklepa hiše, hotenje iznakažene hrbte. Božajoče kesanje v smislu namakajočih naprav. V narodni noši prihajaš, gostiš in se veseliš. Uspeh. Nad uspehom? Da se le ne motiš. Poslušaj. Hočem, da me slišiš. Tvegaš v teh prevaranih zakladih, osumljen dihur, denar, denar, denar. Si potreben, si da le si. In to napeto blago, nežno in spokojno nad uspehom in prevaro nad teboj. Spačene niti. Hitiš. Mrzle goščave vabijo kot brezkraini kuščarji, topo se te polasčajo in ti nudijo in istočasno želijo, da padeš v njihove brokatne klešče. Ali pa da bi se v vsej svoji moči spoprijel z njimi in bil premagan. Nič sužnjev, nič kaj takega. Žebliji v nogah. Veseli se, kaj hočeš še kaj več od vsega tega? Skrito slutnjo v zraku? Igraj, igray, zaigray. Trohneče lutnje, zarjavelo železo, večeri se zapirajo kot svetleče se zadrge. Kako so kruti, kako so kruti. Zašli bi vse, do dna zažgali in posušili.

V zraku se spreletavajo ptice, objemajo in zazvenijo. Prostdušno, ne čakajo, da bi bile odrešene. Nedopustno. Že vejo – v jeseni mrtve slive, oprijemajoče se zasajajo v pregnito telo, ki je s svojimi pasovi lačno, boli in se razletava, o, da bi bilo vse v enem samem trnutku zažgano, potem bi pa gldale kapnike, stalagnite in stalaktite, kljuni bi postali odpadne rakete, grizasto jeklo, zvalovljena puščava, v votlini bi plaval ošrotelo perje in se kot spolzki kamen potopilo na dno. Tak gnoj.

Ali ni prav, da grem naravnost naprej in se ne zvijam kot kača? Bučanje reke vara, spelje te, da, pa iščeš tukaj, tu poskušaš izbrskati uspeh. Zaveslaš, kot da bi z veslom udarjal po glavi do onemoglosti. In se ne uničiš. Šele, ko več ne veš, za kaj gre, ko si nočni postopač. Rezko zaničevanje.

Podplati postajajo trudni, vesh, navaditi se bo treba, dolgo se boš moral zadovoljevati in smejati. Trudno odmeva iz avtomobila poskočni tango in seka mislim steblo. Ropotarnica strganih obletnic. Tudi ovojnica se počasi natrga. Čuješ, vendar s pogledom samo spregovoriš. Lovci bodo naslednji mesec vstali.

Ni prav, da se glasovi prijazno norčujejo. Odmreš. Nakovalce. Glasovi se vsake toliko časa ponovijo. Osmojena žolna. Slišiš jo in ti spomini zletijo v breg. Zrela češnja. Loviš. Roke omahujejo kot veje, obtežene s snegom. Občutki postanejo kot breztežne besede mrzlega sneženja, ki skrije, kar je odveč.

Pokrijem se z belim prtom, težko sopenje me obdaja in vlada nad menoj. Svetnice mi obračajo hrbte in spet vidim in čutim, da bi bil bi bil bi bil. Iz mene hočejo nekaj potegniti, pa ne bodo. Gospodovalni krvosei. Obrnem se v noč in se izmerim, da ne bo name legla krivda in tiskala po meni stopinje.

Kako hitro si razočaran na kaki poti. Pride avto in ti vzame sosedu. In potem govori jo, da so nekakšni vzroki, ki sploh ne bi smeli obstajati. Nekaj te že prisili, da si potem kolikor toliko žalosten. Kipi brez glav. Skriješ obraz.

Sence so že postale neskončno dolge. Objele so že vse ozadje in se zabile.

Postreljeni krivci. Odmaknil se je muhasti puh, počepnil je in posrkal, odstreljeno je zamahnil in se nevedoč izgubil. Izruvane slutnje. Temno so se prilagodile, obsipala jih je samo nemoč vonja, kroparsko so lebdele in njuhale zlovoljne prerokbe. Čemele so v daljni plavutki med osmojenimi zrni polne dezertiranega sovraštva, z neko vdahnjeno tegobo so se želele prisloniti. Tih čemerensmeh jih je drezal kot predolge obrvi. Ozračje postane tako dolgočasno, polno tople robustne zmrzali. Jekleno zmedeni so zdrižasti obrisi, žice groznih taborišč. V vso to cerkveno topost se trgajo trudni glasovi, lažeče šumenja sena. Vsa usta se našobijo, trznejo v oklepni nasmeh, ki je zategel in

samopašno pretresljiv, samokolniški mrak je že prav blizu. Topoumno ubijanje. Kaj bi z nekaj trniki, duševno prestavljanje ograd, dihanje dlakocepskih guvernant, osušeno šivanje obloge? Trza vodomet zagovine, s kotalečim navdušenjem bi se hotel iz nečesa iztrgati.

Dospeš, ne da bi skočil v reko, ki se tako zanimivo suče, temveč da bi utrdil svoj uspeh, ki se je tako počasi točil. In posedemo za mizo mi, ki smo se sem zvlekli z zalito trmo in se hočemo še bolj utrditi. Na udarce sploh ne pomislimo, to je že za nami. Kot kakšna zadnja večerja se zdi. Ali bo kdo izdajalec? S tem bi se vrgel v ponavljajoče se reko in bi nadaljeval tradicijo prekletstva in nikoli več ne bi posumil vase. Postal bi nebojčja žival s tem, ko bi zmencal grmeče trenutke. Trinostvo uspehov. Sence poplesujočega dima. Omreženo šumenje tlečega snovanja. In dlje traja ta večerja, bolj smo si enaki in bolj prepoznavni. Blizje smo potopljenemu umiranju. Veselega se počuti tisti, ki ima bele zalizce. Znani obrazi se zlijejo v objem neznanega, prepoznavanje naenkrat zgine v temo. Grmovje se razraste drugam.

Enolične stene, potepuštvo glasov, prezirane sirene, nič koliko zamahov, obljudene stopinje, kako se je v teh časih namučil, kaj vse je počel, da bi postal v sebi močnejši, pretrpel, in ta človek je še vedno tak, kot je bil, še vedno zaupajoč vase, vendar je res, da sedaj to zaupanje vzkipi le še kdaj pa kdaj. Tihe risbe, igranje klavirja ob mehki zibelki, hrumenje tankov, mrtva riba z izbranim pogledom. Le kako je to dosegla? Življenje, oživljen kozarec, leđeno vodovje sveta. Kako se razveselimo, ko vidimo najredkejšje primerke življenja, kako oživimo in se obrnemo vase, se preletimo in nazadnje vztrepetamo. Pogled mu je že kar prestar, za srednja leta je preveč moten. Gradovi postajajo stari. Tovarniški dimniki. Bolehanje. Kako postane odvratno, kako se priveže kot ob kolec, hrepeneče postopanje je brez nade, vendar je nekaj samoniklega vzdusja, ki obkroža to odmiranje. Pozabe postanejo pegasta spoznanja, le prav nekaj male prvotnosti še ostane, duh je brundajoči samogovor, labodji dvig, ki potem v hipu strmo pade. Gnezda, prezeblo ločje. Lov, tihi strelji, ki slabotno ječijo in se prehitro lomijo, nepomembno skalovje, nenakrmljene njive. V te smo še danes zrl. Bili so brezupni pogledi s koncem rogate pritajenosti. Ko bi si lahko odmislili oči.

Zunaj veter zbuči v močan vzdih, med tem se je tema pritajeno priplazila tako, da se je nismo zavedeli do sedaj. Pesmi so bučne, uhajajo celo skozi krošnje dreves in se potopijo v reko. Govori in samogovori. Ni pomembno, če te kdo posluša, kdo naj bi sploh to pričakoval, da bi te gmote poslušale. Te bi rade zaspale in se brezvestno odpočivale. Kot da so naredile kaj pomembnega.

V tej sobi gomoljčastega videza je bilo prav čudno slovo. Kot da bi se hoteli spet jutri videti. Kaj nas drži tako vkleščene? Če se dobro razmisli, se le nebogljen pogovarjamo, prav gotovo je, da delamo brezuspešne načrte. Kako lahko mislimo, da smo lahko uspešni? V sebi gradimo načrt, zunaj ga drugi porušijo. Kako smo vsi enaki, kako vsi delamo isto. Iste načrte, iste napake. Kako se vsi prav enako potapljamo.

Nihče se danes ne bi odrekel nobenemu od družčine. Vsak bi vsakega sprejel, morda že naslednji hip potopil.

Zapeljani smerokazi, gostodlako krohotanje, podrepniško smejanje, kako ščukasto veter bije, kujemo blede in čisto polt brez najmanjših gub, grešni odrešeniki, opasani biriči, nevarni krotilci, zavestno grizljati meče in jim dati poslednje slovo, ki ne bo moglo s prekaljenim vzdihom prevarati. Postopanje za skaljenimi možgani, odrešilno klatenje, bahavo prespavanje, dvigovanje izpuljenih peres, da bi občutil kazni in se ji ne bi odrekel. Ovohavanje, kako ščege-

gilgameš v pekarni

tati in se odroditi, kako nazdravljati in se prekasiti, kako nazaj pisati in se zdaj pritisniti na ogledalo, kako prežvekovati in se z zavestjo prepasati, poulično spreletavanje, iz neznatnih kotičkov z oblazinjeno kretljivo skočiti, smukniti v vodovodno pipo. Tu nas opazujejo, z glinastim pridihom nas sramotijo, čeprav ne rečejo ničesar, skušajo nas zvabiti in izzvati s kiklopskim nasmeškom, ki tako zaručano lebdi na njih. Kot kakšne pse bi nas prodali, v svoje dlani bi sprejeli kepe zlata.

Izmučeni sedimo vsi po vrsti s pooblanimi očmi. Odmaknjena kladiva, saj ne gre za to, da bi jih privabili, to za nas ne bi bilo nič odrešilnega, še vedno bi bili kot zalostni oklopniki in bi čisto nedržno trobili kot v kakšni prismuknjeni ambulanti pohujšljivega videza. Obmorski tokovi božajočih rok, tihožitje vklešenih teles. Nenačrtno propadanje, podlasičja nezavest.

Nekateri pričenjajo odhajati. Strah jih je, da sploh ne bi mogli vstati. S trudnimi kretnjami prestavljajo noge. Pozdravljajo z glasom obcestnih kamnov. Počasno luščenje, odpadanje v bližajoče se jutro. Potem še nekaj nas zadnjih vržejo ven. Se ne jezimo. Z majavo važnimi koraki stopimo pod nebo. Zgodnji mački.

Prav oholo reka gomazi, odmikamo se ji, spokorniško korakanje, zamaknjene zajemalke zraka, preštevane vseh pesmi, nekaj zabzrega in jim odzdravljamo, ponosni smo kot žabe. Vedno kdo ponikne, kakšna žogica. Nihče si ne zaželi sluzastega trpljenja.

O Bog, daj, da se skočim skozi tvoj obraz, pritlikavo odrešenje, pritisnjeno izmzgavanje, jutro vzklije, prve rojene ovčice se popasejo po nebu, beg vznemirja in se potem nekako sam od sebe potlači, ropotuljčasto rožljanje, poskakovanje vekov, velika zibajoča jahta, razmesarjeni zidovi, nihče se ne prisloni, posrane pogače, gostoljubno se smejim, dajte prešteti kocke tlaka, no, dajte, bodite kot iz gume, prežvečite se, potem mutčev smeh umolkne, zaskeli kot globus Zemlje, hrana, umiti prtiči, jazz, potisnjen v krono, objame me najmočnejše stanjevo drevo, dviga kot padajoča dvigala in stalno poskakujejo oči. Ali je bila pesem zakleta? So bile vse pesmi zaklete? Poročno vkvasenje daruje, dviga sveti hram pred največje oči in angelsko se vsekne kot prebičano morje. Nasadil bi se na oči. Ne da se jih zatajiti, ne da se jih odmisli. No, dajte, pobrišite ves prah. Razkoračena pleča, umirajoče umiranje, sto let, tisoč let, saj bi bilo dovolj, za vse dovolj, saj ni res, da varajo oči, zblaznim v oči, ki so kot siroke samostanske kleti. Zamišljene smeti.

„Pekarna“ ima vse značilnosti ad hoc gledališča. Tisto, kar je pri gledališčih te vrste najboljši, je prav gotovo velika zavzetost vseh, ki v njih delajo. Morda ne bi bilo napak za to zavzetost in navezanost uporabiti kar izraz: ljubezen do gledališča. Ad hoc gledališče sestavljajo pretežno mladi ljudje, ki jim je teater pri srcu, ki pa uradno priznana gledališka dogajanje občutijo kot nezadostno, in zato je z veliko zagnanostjo ter samoodpovedovanjem poskušajo uresničiti svojo vizijo bolj funkcionalnega gledališča. Njihovo delovanje je največkrat kratkotrajno: ko se ljudje (iste generacije ali idejne smeri), ki so gledališče ustanovili, razidejo, navadno tisti, ki so se priključili kasneje, niso zmožni še naprej delati skupaj, ker jih več ne družijo skupni nazor in potreba po njihovi uresnitvi.

Kvaliteta takih gledališč je različna — pač glede na to, koliko so člani gledališča tudi strokovno usposobljeni za tisto, s čimer se ukvarjajo in glede na resnično intenziteto potrebe, ki je entuziaste pripravila do tega, da so ga ustanovili. Lep primer za to se je pokazal v zadnjih treh letih na Slovenskem: vse potrebne in nepotrebne razprave o krizi osrednjega slovenskega gledališča in z njimi povezane razprave o krizi gledališča nasploh so postavile v ospredje problem gledališkega ustvarjanja. Ta problem so vzpostavile v zavesti marsikoga, ki se drugače sploh ne bi zanimal za to, kar je to storil nekaj let prej Katalog s poezijo. Na določenih kritičnih točkah, ko se nujno zastavi vprašanje o nadaljnjem razvoju neke veje umetniške ustvarjalnosti, pride do izbruha ustvarjanja, ker se zdi, da se ponujajo neomejene možnosti, da so vsa vrata odprta vsem in ker najde vsak poskus večji odmev, kot bi ga našel sicer. Takrat torej, ko je pisanje o krizi slovenskega gledališča doseglo višek, se je v Sloveniji pojavila cela vrsta eksperimentalnih skupin, za katere pa kasneje ni bilo slišati, da bi dale kakšne posebne sadove.

Navadno da ad hoc gledališču pečat močna osebnost, ki je njegov vodja in velikokrat tudi pobudnik za njegovo ustanovitev. Ta zna pobude, ki prihajajo od članov ansambla (delo v takih gledališčih je vedno teamsko) organsko združiti in disciplinirano izpeljati. Če ima gledališče tako osebnost, potem je močno verjetno, da bo v kratkem času svojega obstoja uveljavilo svoje principe: posturala jih bo kritika in prevzele jih bodo že znane gledališke hiše.

Ad hoc gledališča so neobhodno potrebna, ker so instrument preverjanja in edini možni prostor za uveljavljanje zamisli še nepriznanih avtorjev. Pri njih je močno v veljavi zakon prehajanja kvantitete v kvaliteto. Veliki gledališki centri /vzemimo za primer London/ črpajo neizmerno bogastvo idej iz desetih takih gledališč enodnevnice, ki neprestano vznikajo in odmirajo po predmetjih.

Vrnimo se k Pekarni. To, da si je že z dvema predstavama zagotovila sorazmerno obsežno publiko, kaže na resnost dela mlade skupine. Pri uprizoritvi Gilgameša smo imeli priliko videti, da Pekarna razvija raziskovanje gledališkega izraza v smeri, ki vsaj ljubljanski publiki ni popolnoma neznana. Špansko gledališče Bululu, ki je tri leta tega gostovalo v Ljubljani, je bilo primer dosledne obdelave takega gledališkega principa, čeprav je vsebovalo tudi elemente totalnega gledališča, ki so Gilgamešu tuji. Tudi Pupilije ne smemo pozabiti: četudi gre pri Gilgamešu za dosti bolj homogeno in disciplinirano celoto, je marsikateri element te predstave doživel krst prav pri Pupilčkih. Gledališki izraz, s kakršnim se srečujemo pri Gilgamešu, dostikrat označujejo kot „izvirno gledališče“. To je gledališče, ki je še nediferencirano, predstava je splet gibanja, ritma in zvoka — beseda je tu manj pomembna kot nosilec sporočila in bolj kot zvok, ki se vklaplja v strukturo prevladujočega ritma metrično in morda še z metaforično nadgradnjo. Ritem je tisti, ki obvladuje zvok in gibe, ritem določa predstavo, njemu je podrejeno vse ostalo. Sporočilno funkcijo seveda tudi tako gledališče ohranja, saj ga ravno ta dela za gledališče in ne za navaden ritual, vendar briše vse, kar ni gledališko, noče se zanašati na nekakšno literarno podporo. Tekst, ki je pri klasičnem gledališču vrednota zase, je tu izničen. Nihče nam ne more dati popolnoma ničesar, če predstave nismo sami videli.

Igralcem Pekarne se pozna, da se z gledališčem ukvarjajo amatersko. Predstava, kakršna je hotel ustvariti Ivo Svetina z Gilgamešem, zahteva visoko razvito kulturo izražanja s telesom, tega pa člani Pekarne nimajo. Tako pustijo vtis neobglednosti in nedoraslosti. Kljub temu je predstava kot celota dober poskus, ki se mu je že posrečilo izkristalizirati nekatera hotenja najmlajše generacije gledaliških ustvarjalcev pri nas.

Zdravko DUŠA

boj se nadaljuje

Opomba urednika: Ker morajo zadnji dogodki na univerzi v Heidelbergu zaslužiti našo pozornost, objavljamo prevod članka iz časopisa levih heidelberskih študentov (objavljen v INFO ASTA Heidelberg, št. 143, 18. decembra 1972), ki nam ga je poslal naš poseben dopisnik Leo Šešerko, študent naše univerze, ki se trenutno mudi na heidelberski univerzi.

Ze več kot štiri tedne tisoči študentov na univerzi v Heidelbergu demonstrirajo svoje odločenost, da se ne bodo pustili kot neumni prodati reakcionarjem v KuMi (ministrstvo za kulturo, op. prev.), rektoratu in učnemu osebju.

Ze več kot štiri tedne okoliščine ne preprečujejo, da ne bi prišlo dva, tri, štiri, pet tisoč študentov na ceste. Ze več kot štiri tedne ti študentje več ne izgubljajo svoje besnosti in ne ostajajo pri teoretičnih premišljanjih.

Prav tako malo, kot je bila potrebna policijska zasedba (univerze, 6. 12. 1972: op. prev.) za vzpostavitev solidarnosti naprednih študentov, prav tako malo se je protest omejil na policijsko zasedbo. Tako v tednih pred šestim decembrom kot tudi potem v aktivni stavki so boj proti policijski univerzi razumeli le zelo maloštevilni kot retuš sicer sprejemljivih razmerij. Ti maloštevilni sami stojijo na tleh policijske univerze, ker so ocenili, da so imeli Hahn in ostali v deželni vladi le nesrečno roko. Velika večina ljudi pa, ki so se udeležili akcij zadnjih tednov, je policijsko zasedbo prav dobro razumela kot strnitev v s e h napadov reakcije na univerzi Heidelberg: tej so prav v s i ti ukrepi razjasnili in se prikazali na svoj način: uporaba odkrite brutalne državne moči za preprečitev ene razprave, reakcionarno nasilje proti enostavnim demokratičnim pravicam naprednih ljudi in organizacij.

Kot jo je reakcija s svojimi policijskimi ukrepi omogočila povzeti, je bila naloga stavke strniti tudi posamezne fronte na inštitutih oziroma ob posameznih nasprotjih, kot blokiranje denarja za ASTA ali likvidacija studiuma generale, v sklenjeno fronto proti vsem reakcionarnim zbadanjem z iglo in udarcem s klavirjem. Zato sta bili glavni paroli v sedmega decembra sprejeti resoluciji univerzitetne skupščine „Boj odpravi demokratičnih pravic ljudstva“ in „Boj izobraževanju v interesu kapitalističnega razreda“ pravilni paroli. Kajti ti paroli opozarjata na to, da gre za obsežen boj proti univerzi kapitala, ki mora biti nujno policijska univerza z vsemi njenimi reakcionarnimi razmerami, če naj bi bili izobraževalni interesi kapitalističnega razreda brez trenj in optimalno izpeljani. Ti paroli pravilno postavljata spopadanja med reakcijo in napredkom na univerzi v boje celotne družbe, kjer stoji na eni strani celotno ljudstvo z delavskim razredom v centru in na drugi strani okoli sebe divje otepajoča buržoazija, ki se more obdržati nad vodo le z gradnjo državnega zatiralskega aparata, onemogočenjem delavcev z delavcem sovražnim temeljnim zakonom o obratih, prepovedmi opravljanja poklica in vsemi ostalimi ljudstvu sovražnimi ukrepi.

Stavka je bila stavka za temeljne demokratične pravice kot svobodno politično dejavnost in svobodo razprave in stavka proti elabriranju reakcionarnih instrumentov moči kot prepovedim vstopa, redarski službi, ustavitvi predavanj in seminarjev in končno policiji na univerzi. Temeljne demokratične pravice mora buržoazija likvidirati, ker ne more prenesti, da bi vsakdo užival take pravice. Instrumenti moči morajo biti etabrirani, da bi bilo mogoče direktno izvesti odpravo demokratičnih pravic ljudstva prav tudi proti njihovim najaktivnejšim in organiziranim zagovornikom.

Tiste sile znotraj stavkovnega gibanja, ki so svarile pred „preveč ekscitivno rabo demokratičnih pravic“, ki so napravile KHG (komunistično visokošolsko skupino) „soodgovorno“ za policijsko zasedbo in ki so se v obeh primerih profilirale kot zastopniki omlatene visoke teze levo—ziblje—desno, so doživele poraz. Njihov boj ni imel za cilj strnitve naprednih študentov proti univerzi kapitala, temveč naj bi ustvaril večino, s katerimi naj bi bile na tleh reakcionarnega deželne zakona o visokih šolah ustvarjene nove iluzije o soodločanju. Da pa rektorat, ki zasleduje iste cilje kot odkriti reakcionarji, le z drugimi sredstvi in je vrhu tega pri uporabi teh sredstev vedno bolj prisiljen k istim

reakcionarnim formam, ne more pridobiti naprednih študentov, smo se naučili od rektorata Rendtorffa. Zaradi tega nismo potočili za njim nobene solze in seveda nismo sedaj tako neumni, da bi se fiksirali na intrinziriranje novega Rendtorffa: nekaj smo se naučili od nespevnega in brezvočnega odstopa Rendtorffove politike.

Tudi stavka ni mogla doseči neposredne uresničitve zahtev univerzitetne skupščine. Toda razširitev temelja demokratičnega boja med študenti in drugimi pripadniki univerze jemlje reakcionarnim ukrepom precejšnji del njihove učinkovitosti: če univerzitetna uprava meni, da bi lahko s prepovedmi vstopa ta nasprotja izboljšala bistveno sebi v prid, potem se je zmotila, za to je potrebno mnogo več kot tisoč prepovedi vstopa. Če dejansko prebijemo z našo lastno močjo, namreč možnost reakcionarnih ukrepov v demokratičnem boju množic, potem je to odvisno od naše pazljivosti in politične daljnovidnosti; vsak posamezni ukrep moramo konkretno oceniti, opredeliti in premagati.

Dva dogodka bosta toliko določala boje na univerzi v Heidelbergu in v celotnem Baden-Württembergu. Prvič intrinziriranje lastnega rektorata milosti Zveze „svobode znanosti“, drugič – pripravljenost noveliranje visokošolskega zakona. Oba dogodka imata nekaj skupnega: z njima bo postalo normalno stanje, kar se je zdelo v zadnjih tednih v Heidelbergu izjema, državni teror bo pravo. Novi rektor bo nujno rektor policijskih pendrekov, prepovedi vstopa, prepovedi opravljanja poklica, prepovedi prireditve in prepovedi publikacij in zaostritvijo reda, z okrepljenim strokovnim nadzorom države nad univerzami, z likvidacijo ali politično zadušitvijo AStA, kot jih bo obstrigel novi visokošolski zakon, bo imel v roki orožje, ki mu more pregnati zadnji pomislek, da bi sam spet zaigral slona. Toda takšen slonski rektor mora nujno stopati zraven, ker moči naprednega gibanja že ne more več videti, tako monastičen in morbiden je že.

Ne popustimo v boju proti reakciji!

Vsi k demonstraciji v avli v Klausenpfadu, danes ob 13h na Uniplatz. Po ženimo zbranim reakcionarjem malo strahu v kosti. Kajti le strah pred množicami jih lahko zadrži pred njihovimi početji. Slon se mora naučiti teči! ! !

ob heidelberških dogodkih

Šele konec novembra in v začetku decembra so prišle do nas prve informacije o novem žarišču študentskega revolta – heidelberški univerzi. V trenutku, ko leve sile v ZRN doživljajo notranjo krizo in napade z vseh strani, so ti dogodki videti nekoliko nerazumljivi. Vendar prihajajo tudi iz Berlina, Frankfurt, pa tudi iz Italije in od drugod glasovi o ponovnem nemiru na univerzah. Ob tem se nam mora postaviti vprašanje o povezavi novega gibanja s „starim“. Neštevilne analize, ki so skedile maju–juniju 68 so pokazale na bistvene, nove kvalitete, ki jih je tako silovit izbruh energije prinesel s seboj. Mogoče je nerevolucionarno obdobje petdesetih in šestdesetih let tudi prispevalo svoje k temu, da se je študente začelo proglasiti celo za novi proletarijat. Vendar nam kljub temu, da opustimo vsa pretiravanja, ostane dejstvo, da pomeni levičarsko študentsko gibanje na vseh koncih sveta integralni del tistih sil, ki merijo na popolno spremembo obstoječega. Izrazitejše kot druge strukture nakazujejo poglodbeno krizo v starem svetu. Iščejo nova naskočišča, kot jih z vsakim dnem znova odkrivajo rezultati neke represivne družbe. Kje sta položaj in pomen heidelberškega revolta?

Če pogledamo nekaj let nazaj, lahko nemško študentsko gibanje ocenimo kot eno najradikalnejših, kot gibanje, ki je rodilo marsikatero rezultate. Spomnimo se Rudija Dutschkeja in spomnimo se berlinske svobodne univerze. V rastočem izobilju zrasla generacija je jasno pokazala na bistvene probleme sodobnega sveta sploh in razvitih industrijskih družb še posebej. Nemška javnost je sprejela socialistično usmerjeno študentsko gibanje z velikim odporom; v tem jo je podžigal in z njo manipuliral založniški magnat Axel Springer, lastnik nekaterih najbolj razširjenih nemških revij in časopisov. „Dežela uspelih kontrarevolucij in neuspešnih revolucij“ je tedaj z divjo ihto in represijo nastopila proti študentom. Spomnimo se le nemških meščanov, ki so zahtevali, da uporabi policija v boju s študenti strojnice. Režim je prirejal vrsto manifestacij, na katerih naj bi državljeni izkazali vladarjem svojo lojalnost. Manipulacija je šla tako daleč, da so npr. na neki manifestaciji v Berlinu delavci zažigali rdeče zastave. Rezultati te načrtne kontrarevolucije so se začeli kazati malo kasneje, vendar v obliki, ki bi jo bili lahko napovedali. Po letu 68 je stopila ZRN na pot militarizacije oblasti, policija je dobivala vse večje kompetence; pod krinko, da je treba obračunati tako z levimi kot desnimi ekstremnimi organizacijami, je skoraj popolnoma uničila del levega gibanja, desničarjem pa je v glavnem pustila uživati parlamentarno demokracijo. Spomnimo se samo zakona iz lanskega januarja, ki članom levih organizacij prepoveduje opravljati določene poklice. In v tem s totalitarizmom edečalje bolj zasiečen političnem ambiento je prišlo do širokega separatnega procesa znotraj levega gibanja. Spontano nastalo študentsko gibanje se je razbilo na vrsto sil različnih na novo ustanovljenih strank in že starih grup, od dejansko socialističnih do docela avtoritarnih dogmatskih, običajno prosocijskih strank. Neenotna ocena položaja in mnenje, da je prišel totalitarizem v Nemčiji do svoje skrajne meje, je nedvomno botroval nastanku nekaterih anarhističnih grup. Tako je nastala tudi „zloglasna“ skupina Baader–Meinhof, ki jo je svetovni meščanski tisk uspel narediti za strah bavev–bav sodobnega civiliziranega človeštva, kot je na primer evropsko, policiji pa je dala povod za še silovitejši pritisk na levo.

Kaj se je v taki situaciji lahko zgodilo v Heidelbergu, ki vrh vsega ni kaj dosti prispeval k letu 68 niti nima posebne revolucionarne preteklosti vsaj v tem stoletju ne? Heidelberški študentje so se močneje angažirali v letošnji jeseni. Začele so se široke razprave med reakcionarnimi (predvsem profesorji in vodstvo univerze) in naprednimi silami na univerzi. Glavni pobudnik in iniciator aktivnosti so bili pripadniki leve organizacije AStA, ki je tudi nekaj uradni predstavnik študentov na univerzi. Studentje so začeli s provociranjem profesorjev v predavanjih, predavanjem so speljali na globlja, socialna vprašanja, pričeli so razmišljati o reakcionarni vsebini predavanj. Ščasoma nekateri profesorji na tak način dela niso več pristali in ko je eden izmed njih organiziral privatni seminar, je prišlo do pravega upora. Profesorji, ki so študentom postavili po robu, so zahtevali, da rektor pokliče na univerzo policijo. Rektor tega ni storil in je odstopil. Represivni ukrepi so situacijo še bolj zameglili. V bojznini pred študenti je policija okupirala univerzo, študentje so vrnili z demonstracijami, nato še s stavko. V akcijah je sodelovalo približno 3000 študentov (heidelberška univerza je po številu študentov podobna naši). Nastop levih študentov kaže, da so se tu razlike med njimi ublažile) je izjavelo veliko nasprotovanje desničarskih študentov, ki pa niso prišli do izjaza. V obdobju akcij je bilo nekaj študentov tudi zaprtih. Akcije so sledili pozdravi iz vse Nemčije; na nekaterih univerzah so bile tudi solidarnostne stavke. Po burnem zapletu so se vprašanja že poglabila. Zdaj se razpravljajo o policijski univerzi, o kapitalu, o ogroženosti političnega življenja in demokracije.

V tem se sedanje gibanje v Heidelbergu navezuje na leto 68. Vprašanje, ki se nam zastavlja, je obseg, ki ga ta akcija lahko zavzame in konsolidacija leve. Vendar so že v dosedanjem poteku doseženi pozitivni rezultati: provokacije med predavanjem pomenijo v veliki meri temeljni premik znanosti k marksizmu – to naloge si je zadala že berlinska svobodna univerza. Ostala vprašanja nas tudi spominjajo nazaj, le da so toliko bolj zgočena, kolikor se problem poglablja. In moramo reči, da svet pred letom 68 ni enak tistemu po njem.

Eden od temeljnih problemov sodobne industrijske družbe, med katere spada Zahodna Nemčija iz leta v leto bolj, je vprašanje demokratičnosti take družbe. Gre za vprašanje o družbi, ki se na eni strani kopije v bogastvu in na drugi prikriva bedo getov in najemniških gasarbeiterjev. Silovita naraščajoča industrija, logika kapitala, uničuje že samo biološko okolje človeka; na drugi strani pa išče varnostne ventile v najokrutnejših agresijah v tretjem svetu – za primer vzemimo samo Vietnam. (O povezavi med nemško industrijo in ameriško invazijo v Vietnamu je govoril Dutschke že leta 67, to dejstvo je bilo eno izmed gibal tedanjega revolta nemških študentov). Gre za družbe, ki na najrazličnejše manipulativne načine paralizirajo „eksplozivne“ sile v družbi, in ki jim vedno znova spodletijo, da jih do kraja „pomirijo“ – v zadnjih letih so temu priča tako osvobodilna gibanja v tretjem svetu kot tudi levičarska gibanja v razvitem svetu; komponenta obeh je lahko študentsko gibanje. Rezultati logike kapitala so v osvobajajoči zavesti vse strašnejši in brezupnejši, toda up se rodi iz najgloblje brezupa. Študentsko gibanje se v Nemčiji lahko okrepi in lahko preseže svoje parcialne meje. Radikalni način razumevanja nakopičenih nasprotij, ki ga danes v veliki meri pomenijo študentska gibanja, je velika možnost novega revolucionarnega vala tistega dela sveta, ki po agresivnosti svoje kulture daleč prednjači. Ali se bo iz akcije ene univerze dejansko rodilo tako gibanje, je vsekakor vprašanje, na katerega mora odgovoriti nemška levica v praksi. In ne samo nemška!

Pavle ZGAGA

KAJ JE BOŽIČEK PRINESEL ZAGREBSKIM ŠTUDENTOM

Z novim letom so na zagrebški univerzi napovedane ekonomizacije cen v domovih in študentskih menzah. Toda tokrat ne gre za kakšnih trideset ali kvečjemu petdeset odstotkov zvišanja. Cene bodo poskočile za celih 116 odstotkov, seveda pospremljene s spremembami v načinu kreditiranja in dajanja intervencijskih pomoči, ustanove stipendiranja pa tako ne poznajo. Treba je spregovoriti o miru, ki ga ne kali ta ekonomizacija.

Prisostvoval sem zboru študentov za filozofski fakulteti v Zagrebu. Po lanskih spopadih z nacionalisti je bilo ozačje dolgo časa negotovo, nekoliko zakrito z drugimi dogodki. Start zbora je tako bil klasičen: „levica“ z iniciativno, „nacionalisti“ z večino prisotnih (kakor so ocenili nekateri komunisti), Zveza komunistov z nelagodnim občutkom, da je lahko na račun množičnosti izigrana. Prvotna naloga zbora je bila sestaviti kandidatno listo za bližnje volitve v fakultetni svet. Nervoza, kupi zaman izrečenih besed, nerodno delovno predsedstvo. Študentski teater s ploskanjem in mediklji. Oddeki povsem resno predlagajo kandidate z obrazložitvijo „borili se bodo za študentske interese in reformo študija“. Potem zahtevajo, naj predlagami branijo kandidature. „Borili se bomo za študentske interese!“, „Študentski želodec je tudi moj želodec!“ Prav v tem stavku se je sredi teatra, ki ga je dekan pozval k resnosti, naenkrat pokazala zavora, ki je prikrivala pomen volitev v fakultetni svet. K mikrofonu pride nekdo, ki predlaga kar deset študentov, „ki so njegovi prijatelji, in ve, da se bodo borili za študentske interese“. Začutila se je nemoč študentov, ki nihče ne gleda na njihov položaj, ko so z obdobjem kamenjarske politike izgubili še zadnji ugled in zaupanje. Kaj bi svet, če je ogrožen želodec!

Po potrjeni kandidatni listi so študentje v večini ostali na svojih mestih. Rešiti je treba problem, ki je star že sedem ali osem let. Razprtije, ki jih je lanska manipulacija zasejala med študenti, ne smejo ovirati akcije proti predvidenemu povišanju. „Levičarji“ so se za hip zmedli: za nenadnim revoltom so takoj videli možnost nacionalističnega revanšizma. Nenad Peternac, član uredništva Študentskega lista je storil prvi korak, da se takostanje „normalizira“. Nacionalistična gonja je bila antištudentska ravno zato, ker je na račun drugih pozabljala in blokirala študentsko zavest. Zdaj je treba graditi na novo. Študentske organizacije praktično ni, kar se kaže v tem, da še tako množična akcija za minimalne spremembe v študijskem sistemu ne more uspeti. Prejšnji mesec je veliko študentov podpisalo peticijo, da se uvede četrta izpitni rok, pa ni bilo nič. Očitek fakultetnemu odboru, izrečen v neki diskusiji: Ukvarjate se s kulturo, prirejate tekmovanje s šibicami, ne vidite pa študentskih problemov!

Da bo informacija popolnejša, je treba navesti nekaj dejstev. Sedanje stanje v prehrani študentov določa Študentski centar, ki je postal samostojna organizacija združenega dela. Že pred leti je bila hrana v njem tako slaba, da so hoteli na to opozoriti tudi preostalo javnost in so vse udeležence IFSK – a postregli s hrano v Centru. Danes stane stanovanje in hrana skupaj sicer 340,00 dinarjev, vendar je po mnenju mnogih že po ekonomska cena, saj je hrana povsem brez mesa. 2000 študentov ne more dobiti blokov za mazo. Cena ležišča v domovih znaša 100,00 din, vendar bi povišanje za 116% presešlo ceno najbolj oduševske gospodinjice, ki oddaja sobe. Izvršni svet Hrvatske o tem odloča na božični seji, ne glede na to, da bo zadnja beseda o tem morala izreči konferenca SSH, ki je napovedana za 26. december. Univerzitetni odbor živi pod pritiskom, naj se s temi stvarmi ne ukvarja, celo naj jih ne omeja. Študentski list bo izšel zaradi birokratskih ovir šele po novem letu, tako da so študentom odvzete tudi minimalne komunikacije.

Osrednji krivec je Študentski centar, ki se spreminja v izkoriščevalsko organizacijo, saj izkorišča dohodke študentskih zaposlitev za profitarstvo dejavnosti. Studentje zahtevajo 50 odstotno participacijo v svetu Centra. Študentski centar naj se razglaša za družbeno pomembno ustanovo, da ne bi vodil svoje eksploatorske politike še naprej. Namesto nove kinodvorane naj gradijo domove. Studentje zahtevajo dosledno kontrolo SDK, za kar se zamenjajo že dobrih deset let.

Razprava se vedno bolj nagiba k dokazovanju socialnih posledic, ki bi jih utegnili povzročiti podražitev. Socialna diferenciacija se bo še zaostila, kar zahteva hitro in odločno protiakcijo študentov. Izrečena je kritika študentski organizaciji, ki je premalo povezana s študenti. Potrebno se je povezati z Zvezo komunistov, pravijo diskutanti. Jadran Matijević, naš ljubljanski „levičarski“ znanec nastopa s čudovitimi konstrukcijami, naj študentje zahtevajo radikalno podražitev za 2000 odstotkov, ker bi bilo to enako nesmiselno kot za 116. Zdi se, da je to tipičen primer, kako si lahko sit želodec in očetov sinček privoščita najbolj nesmiselne laži. Celotna misel, da se je tudi v Zvezo komunistov vtihotapilo nekaj lopovov, je v njegovih ustih laž. K sreči ga nekdo ozmerja z rdečo buržoazijo.

Prevladalo je akcijsko razpoloženje. Dokazati je treba, da bi se sedanji življenjski minimum podvojil, če bi do podražitve prišlo. Tu ne gre za realistično podražitev, ampak za to, da se stanje med študenti upošteva ne glede na to, kakšne čase so doživljali zadnji dve leti. Če ni organizirane zavesti študentov, je z njimi lahko manipulirati. Piše se peticija, čeprav mnogi dvomijo v njeno uspešnost. „Edina učinkovita pot danes je, da direktorju Študentskega centra z opeko razbijem okno!“ pravi nekdo. „Ne pristajamo na manipulacijo,“ pravi drugi. „Naša akcija naj bo samostojna, naj izoblikuje študentsko zavest, ne pa da tekmuje z različnimi izvršnimi sveti in drugimi političnimi telesi.“ Tako nastaja študentska akcija, študentska organizacija: ne z namenom, da bi participirala v oblasti, na kar je forumsko delo sedanje že skoraj pristalo (Mario Rebac hodi na sprejeme v ruski konzulat, kjer se pije vodka!). In vendar je v teh besedah nekaka obsodba preteklega, zavest, da je treba kreniti drugam. Čeprav se peticija ni zaključila z zagrožitvijo s štrajkom, kar so mnogi zahtevali, je to dejanje, ki združuje študente v akciji za pravice odločanja.

Marjan PUNGARTNIK

ZAHTEVAMO

1. da Služba družbenega knjigovodstva izvede inšpekcijo poslovanja Študentskega centra in ekonomsko analizo cen prehrane v študentski menzi,
2. zakonsko reguliranje statusa Študentskega centra in uporabe sredstev, ki jih Študentski center ustvarja v korist izboljšanja študentskega standarda,
3. postavitve Študentskega centra pod direktno upravo študentov v okviru univerze.

POGOVORI Z DELEGATI NA SKUPŠČINI ŠTUDENTOV LVZ

Vinko ZALAR, filozofska fakulteta

VPRAŠANJE: Zadnja volilna skupščina SS LVZ je nedvomno tudi dober indikator stanja v študentski organizaciji. Kaj misliš o tem?

ODGOVOR: Študentsko organizacijo opredeljuje zlasti to, da je izgubila svojo spontanost v tem smislu, da je prenehala biti združenje različnih interesnih in ideoloških skupin, katerih cilji so redno prehajali področje univerze in bili družbeno pomembni. Nekaj izrazitih primerov takih skupin v zadnjih letih lahko predstavljajo IV. blok, akcijski odbori, gibanje 13. november. Ta sprememba je seveda posledica sprememb, ki so bile izvedene v organizaciji in delovanju celotne družbe po 21. seji.

Gre za ponovno (mono) ideologizacijo družbe, centralizacijo politične moči. Kaže, da je bila to za nas objektivna nujnost, da je to celo „železni zakon“ nerazvitih družb, ki hočejo biti učinkovite. Glavne posledice pa so tudi jasne: večja družbena učinkovitost, zmanjšana inovativnost. Za študente to pomeni možnost družbenega delovanja je le v okviru obstoječih, trdno fiksnih institucij in vsebin (političnih in akademskih). Inovativnost je možna le privatno.

V.: Poznamo te predvsem po tvojem angažiranju na področju reforme univerze. Kako bi ocenil sedanje stanje (ne) prizadevanj za reformo univerze? V katero smer bi se morala začeti odvijati akcija?

O.: Zdi se mi, da se oživlja študentsko sindikalistično delovanje (zlasti FNT lani). To je seveda treba podpirati, čeprav domet sindikalizma ni posebno velik. Sicer pa mislim, da bo „družba“ (ZK, ekonomija in njene institucije) kmalu prišla stvar v roke. Pri tej akciji bi lahko bili zraven — kajti študentje sami lahko po univerzi samo praskamo. Vendar pa sem tu pesimist. Ideje in programi za spremembo univerze so po svetu vezani na delovanje različnih, zlasti človeških idejno-političnih skupin.

V.: Skupščina SS FF te je letos predlagala za kandidata na volitvah v novi IO SS LVZ, vendar te štari IO ni hotel potrditi, češ da si politično kompromitiran zaradi odvzema potnega lista. Spominja se še vseh mogočih volilnih govorov in strokov na doveda njih skupščinah. Ne glede na to, da si v tem primeru osebno neposredno vpleten v nekakšen postopek, nam povej, kaj o takem postopanju misliš.

O.: Predvsem mi (tako kot ostali prizadevalni študentom in profesorjem iz Ljubljane in ostalih univerzitetnih središč) ni všeč sam postopek, odyzamec ti potni list, ne da bi ti povedal, kdaj in v kaj si pregrešil. Glede kolegov iz IO: ja: bili so na liniji, ohranili so linijo.

Jože KRŠINAR, fakulteta za naravoslovje in tehnologijo

V.: Kakšno se ti zdi stanje na univerzi danes, tako v pedagoškem kot organizacijskem smislu?

O.: Opisem lahko stanje na temeljih fakultet, ker jih bolje poznam. Mislim, da je eden izmed elementov krize današnje univerze v tem, da je zaradi razvoja znanosti in tehnike prišlo do tega, da je vedno več informacij. Naša univerza temelji na memoriranju teh informacij, vendar se toliko podatkov enostavno ne da zapomniti, in to je eden vzrokov krize na univerzi.

V.: Problem informacij ni samo problem tehničnih fakultet. Kaj bi bilo treba konkretno storiti na celotni univerzi, da bi se lahko spoprijeli s tem vprašanjem?

O.: Najvažnejše je osnovno znanje. Ni pa dovolj, samo to, da vemo, da je to znanje potrebno. Potrebni so dobri pedagoški prijemci in metodika prikazovanja pri tem osnovnem informiranju. To znanje pa lahko ostane v zraku, če se nikjer ne uporablja, tako kot se dogaja danes pri nas na tehničnih fakultetah, ko strokovni predmeti nimajo nobene tesne povezave z osnovnimi (matematika, fizika). Strokovni pred

meti postanejo enciklopedični, temeljijo na avtomatičnem zapominjanju namesto na aktivnem sodelovanju, uporabi teh osnovnih informacij. Problem je tudi nepovezanost s prakso. Ne da bi proizvajali ne-kakšne kade za tovarne, za vsak dan, ne, potrebno je dolgoročno planiranje. Potrebno je razviti aktivne metode študija, čisto vsakega profesorjev in študentov, sposobnosti študijskega in primerjanja mnenj na seminarjih ter vključevanje v znanstveno — raziskovalno delo. Študente bi morali razdeliti na manjše skupine, ki bi obravnavale raziskovalne naloge; vsakodnevno svojo zadolžitve na koncu vse zbirajo, pregledajo in usujejo. Sprejemanje logičnih študijskih programov, kot je včasih sedaj, je nesmiselno, in bi bilo potrebno narediti po posameznih oddelkih analizo o potrebnosti osnovnih predmetov in o njihovi vsebini. Ostali predmeti bi morali biti izbirni. Tako bi lahko tudi splošne interdisciplinarnosti študija — študente bi lahko spoprijeli izbirne predmete tudi na drugih fakultetah. V tem smislu smo lahko bolj povezani fakultete in oddelki, ki bi imeli zahteva kadre, ki bi jih bilo izobraženi.

V.: Kako na se univerza konkretno vključuje v reševanje?

O.: Najprej so to določili v praksi, vendar moramo pri tem paziti na pedagoški in raziskovalne sposobnosti teh učiteljev. Ne smemo pozabiti niti na sodelovanje z institucijami.

V.: Kako naj novi IO SS LVZ pripomore k spremembi tega stanja?

O.: Treba bi bilo ustanoviti nekakšno komisijo, ki bi se s tem ukvarjala. Do sedaj smo imeli res preveč splošne teorije o univerzi. Na posameznih fakultetah že čisto konkretno spreminjajo oblike študija, ni pa povezanosti, niti med seboj, niti akcijnega programa za to univerzo, ki bi omogočil bolj enotno akcijo.

Igor Vidmar, študent filozofskega fakulteta

V.: Kaj misliš o novi IO SS LVZ?

O.: Skupščina je bila odlična. Pokazalo se je, da je interes, ki se kaže v zavzetosti za reševanje konkretnih in splošnih skupinskih ter drugih problemov tak, da ne moremo sprejeti na ravni inštituta. Na volitvi skupščini so se ti posebni interesi, ki naj bi postavili program in vsebino dela za naslednje leto, razblijali, kolikor so sploh obstajali. V tem splošnem interesu skupščine kot institucije. Skupščina je dala legitimno predstavljanje, ni pa izhajala iz občutka, ki je osnova spontanosti študentov.

Hudina je, da bi moral program sestavljati vsakodnevni interes. Ta interes je bil mojem mnenju nasprotna težnja, da se Skupnost študentov konstituirala na samoupravnih temeljih, na temeljih aktivnosti, ki ni izhajala od neke druge in ne izhaja avtomatično iz dujnosti obstoja neke organizacije. Program more izhajati iz problemov študentov na fakultetah, ki jih kot člani družbe skušajo oblikovati v študentski organizaciji ali v akcijskih odbori.

V.: Kakšen naj bi bil odnos med fakultetnimi skupnostmi in skupnostjo študentov LVZ?

O.: Fakultetni organi skupnosti, ki naj bi vsebovali vse, za kar naj se študentje borijo, morajo biti osnova za program na ravni univerze. Vendar obstaja nevarnost, da program nastane iz neke stereotipne predstave o družbeno politični organizaciji, kar bi zapiralo možnost, da se uveljavlja konkretno delo na fakultetah.

V.: Ali se to ne kaže tudi v tej skupščini?

O.: Kadar ni stalne kontrole s strani študentskih interesov, obstaja možnost odtujitve in mislim, da jo je skupščina pokazala. Prisotnost tega interesa bi bilo treba institucionalizirati, ne le v povezovanju posameznikov, ampak tudi v posrednih oblikah organiziranega delovanja med fakultetami. Tudi edini način obstoja študentske organizacije danes, da se vključuje v neki sistem oblasti, in z njim povezani, da se njemu ugnememo, da izhaja iz legitimnosti kolektivnega delovanja iz konkretnega in artikuliranega interesa, ki izhaja iz osnovnega načina študentovega obstoja. Ti interesi morajo stalno preverjati delovanje skupnosti študentov na univerzitetni ravni.

V.: Koncept skupnosti sloni predvsem na spontanosti.

O.: Spontanost ne more biti samo oblika, ampak se nanaša predvsem na vsebino na podlagi neposredno zaznanih problemov — neposredna oblika organiziranega reševanja le-teh, taka spontanost je bila podlaga za vsako delovanje katerega koli organa. Mislim, da se je tudi na skupščinah prejšnja leta bolj kazalo kot pa na tej zadnji. Spontanost izgublja svojo vlogo na račun tiste organiziranosti, ki jo zahteva klasična družbeno politična organizacija. V sedanjem položaju

1. smo proti zvišanju cen storitvam Študentskega centra,
2. pozivamo Zvezo komunistov, da se z nami solidarizira.

V Zagrebu, 22. decembra 1972

Tekmovanje s šibicami poteka tako, da tekmovalci freajo škatlice vžigalnice z roba mize in je število točk odvisno od plati, na katero se škatlica postavi.

ZBOR ŠTUDENTOV
FILOZOFSE FAKULTETE

od normalnosti, torej tekoče aktivnosti.

V.: Zakaj?

O.: Po mojem je to zato, ker smo danes v obdobju prehoda od ideološke kase politizacije na osnovi ključnih družbenih problemov, ki so jim bile inherentne neke posebne oblike delovanja, k delovanju, ki vključuje nujnost politizacije, tej ali oni oblasti na nivoju fakultete, univerze ali na celega političnega sistema. Sprememba je potrebna, da se bodo tudi druge institucije približale tej načinu obstoja. Nobena institucija se tako ne more vsaj delno uveljaviti, ne da bi bila stalni nevarnosti, da uide iz svojega koncepta.

V.: Kakšne so te težave in naloge sedanje izvršne odbore?

O.: Izvršni odbori morajo paziti na to, kaj se dogaja po fakultetah, če-hoče svoje bivanje dejansko postaviti v funkcijo tega dogajanja. Moral bo zanemariti tiste oblike dejavnosti, ki bi ga lahko odte pozornosti odvrčale. Ne pozabite to moral povežati fakultete, če-hoče bi moral biti neke vrste okvir, bolj organizacijski kot vsebinski. Nujno je tudi razviti nekatere neposredne naloge, kot je recimo sodelovanje študentov pri uvajanju ustavnih sprememb na univerzo, kar je povezano s spreminjanjem statutov fakultet in univerze.

Izvršni odbor mora vložiti maksimalni napor, da bi povežal teoretična dognanja s konkretnimi razmerami.

Če je stvar, ki spada v kompetence izvršnega odbora leposredno, je, da bi se razvile vse oblike komuniciranja v skupnosti študentov: radio Student, tribuna in fakultetni listi, da bi se študentski interesi artikulirali in povezali.

Vsekakor pa te mi zdi najbolj družbeno relevantno delovanje prek reforme univerze.

Pogovori so pripravili Pavle Zgaga, Radko Lipovec in Mirjam Pangartnik.

Dobili smo v oceno:

CANKARJEVA ZALOŽBA, LJUBLJANA:

Beno Zupančič: Golobnjak
Mira Mihelič: Vrnite se, sinovi
Viktor Zupan: Potovanje na konec pomladi
Andrej Inkret: Gledališki teljont

ZET, ZALOŽBA LIPA, KOPER, INSTITUT
ZA SLOVENSKO NARODOPISJE PRI SAZU
LJUBLJANA:

Milko Matičetov: Rožice iz Rezije

ZALOŽBA LIPA, KOPER:

S. Undset: Kristina, Lavransova hči

BOŽO KOS, KARIKATURIST:
Pavlova pratika (novoletna častitka, hvala, hvala!)

ICS, BEOGRAD:
Dragan Stojanović: Olujno veče

EDICIJA GONG, SAMOZALOŽBA:
Matjaž Hanžek: Zamore
Matjaž Hanžek: Osutek

MLADINSKA KNJIGA, LJUBLJANA:
Zbrano delo Miška Kranjca

“Those who have had
a chance for four years
and could not produce peace
should not be given
another chance.”

Richard M. Nixon, October 27, 1968

Tistim, ki jim je bila
dana možnost za štiri leta
in niso mogli vspostaviti
miru, nebi smeli dati
nove možnosti”